

Jože Legat

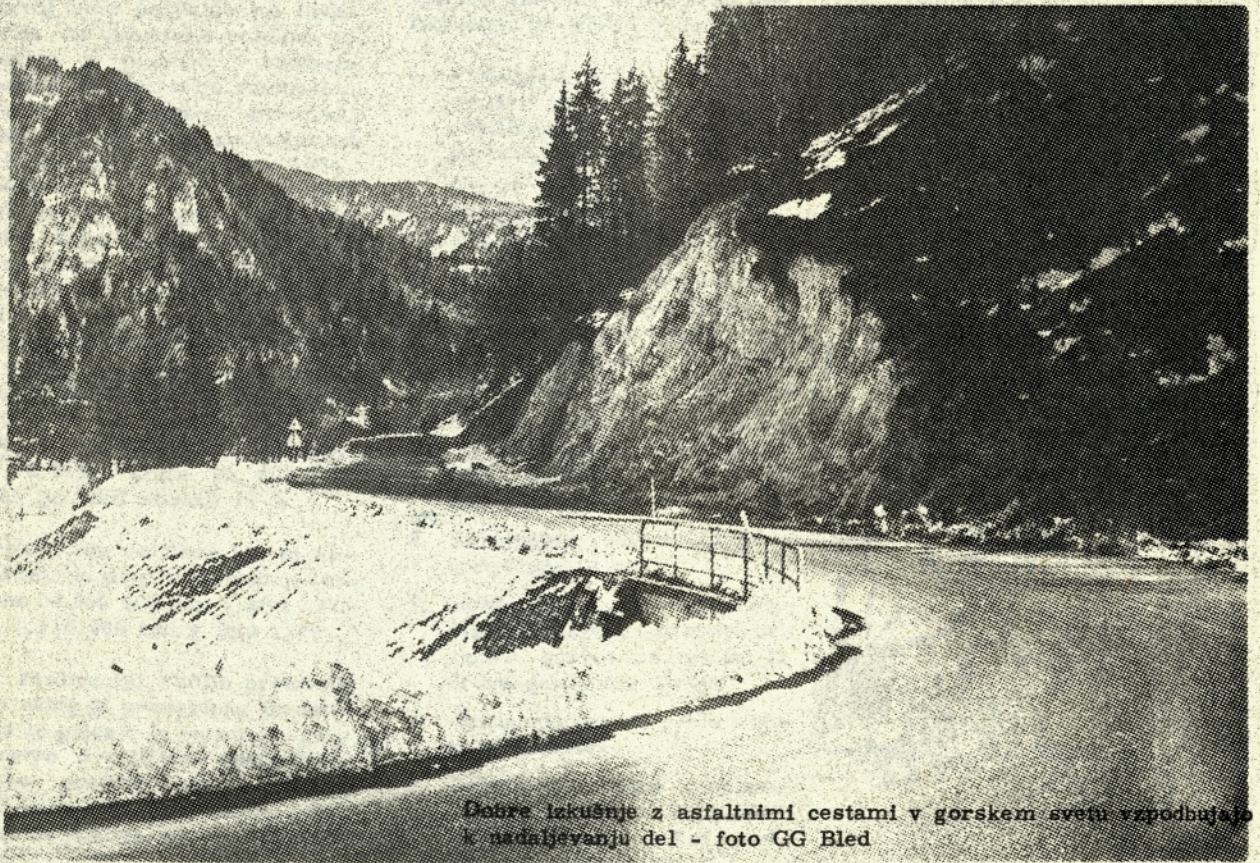
PLANIRANJE V REPRODUKCIJSKIH CELOTAH

Planiranje, sestava letnih, kratkoročnih (1976-1980) in dolgoročnih (1976-1985) načrtov gospodarjenja in razvoja gospodarstva ter družbeno-ekonomskih odnosov je v sedanjem obdobju osnovna delovna obveznost vodstvenih kadrov v gospodarstvu in akcijska naloga vseh družbenopolitičnih sil. Sistem družbenega planiranja, tako določa Ustava SFRJ, pa temelji na:

- odločilni vlogi delavcev v TOZD in v celotni družbeni reprodukciji,
- doslednem razvijanju sistema dohodka ter združevanju dela in sredstev kot materialni podlagi samoupravnih proizvodnih odnosov in
- razvijanju popolne enakopravnosti narodov in narodnosti, republik in pokrajin ter ustvarjanju razmer za njihov

vsestranski razvoj.

V naši organizaciji združenega dela nismo posvetili dovolj pozornosti planiranju, predvsem pa sestavi srednjeročnega programa razvoja; predvsem pa nismo znali ustvariti pogojev za vključevanje političnih organizacij in vsega kolektiva v to potrebno družbeno-ekonomsko akcijo.

Dobre izkušnje z asfaltnimi cestami v gorskem svetu vzpodbujajo k nadaljevanju del - foto GG Bled

v Beogradu dne 17.9.1975. Čeprav bi se morali predvsem seznaniti z razvojnimi načrti naše organizacije združenega dela in SOZD GLG Gorenjske, mislim, da bo za člane naših kolektivov koristno, da spoznajo razvojno perspektivo gozdarstva v državnem merilu in makro pogoje gospodarjenja, saj moramo prav v okviru teh najti svoje mesto. Zato bom navedel glavne značilnosti tega samoupravnega sporazuma in povzetek razprave z navedenega sestanka.

Sam družbeni plan Jugoslavije za obdobje 1976 - 1980 predvideva dinamično in stabilno rast dohodka in življenjskega standarda prebivalstva in poudarja potrebo po prednostnem razvoju pri proizvodnji energije, surovin in hrane. V naslednjem petletnem obdobju naj bi gozdarska proizvodnja narasla od 12,5 milijona m³ v letu 1975 na 13,9 milijona m³ lesa v letu 1980; torej povprečna letna rast bi znašala po stopnji 2,2%. Predvidena je tudi boljša struktura sortimentov.

Razvoj lesno predelovalne industrije in industrije celuloze in papirja je planiran v takšnem obsegu, ki zagotavlja racionalno predelavo domače surovine. Uvoz lesa naj bi se zmanjšal od 1,92 milijonov m³ v letu 1974, ocenjenih 1,6 milijona v letu 1975 na 1,4 milijona m³ v letu 1980. Kljub temu pa je predvidena letna stopnja rasti lesno predelovalne industrije po stopnji 7-8%, predvsem zaradi višje stopnje predelave. Planirano je močno povečanje proizvodnje iveric po stopnji 12 % letno od 450.000 m³ v letu 1975 na 800.000 m³ leta 1980, pohištva po 8,2 %, vrata po 6,3 % in oken po letni stopnji 11 %.

Proizvodnja celuloze naj bi narasčala po povprečni stopnji 10% letno od 650 000 ton v letu 1975 na 1,116.000 ton v letu 1980

Za realizacijo večjih proizvodnih nalog je predvidena investicija za gojenje in opremo v gozdarstvu 5 milijard dinarjev, v lesno predelovalno industrijo 4,5 milijarde, v industrijo celuloze in papirja pa tri milijarde din.

Samoupravni sporazum predvideva združevanje in skupno vlaganje sredstev v okviru reprodukcijske celote tako, da bi sredstva za vlaganje v gozdarstvo prispevali potrošniki lesa po dobavljenih m³, sredstva za vlaganje v industrijo celuloze in papirja pa porabniki papirja po prejetih količinah. Sestavljalci sporazuma se tudi zavedajo, da se morajo sredstva za investicijska vlaganja ustvariti in zbrati v sami reprodukcijski celoti.

Za investicijska vlaganja v gozdarstvo je predvidena naslednja struktura virov:

- lastna sredstva TOZD gozdarstva 49 %
- združena sredstva v okviru reprodukcijske celote in skladov za razvoj 38 %
- iz mednarodnih kreditov in drugih virov 13 %

Poudarjajoč velik družbeni pomen gozdarstva in gozdov kot surovinske baze in drugih družbenih in za človekovo okolje pomembnih funkcij samoupravni sporazum predvideva naslednje splošne olajšave s področja oblikovanja in delitve dohodka:

1. Podaljšali naj bi veljavnost olajšav pri uvozu specifične gozdarske opreme, ki je ne proizvajamo v domovini,
2. TOZD gozdarstva naj bodo oproščeni plačila davka na dohodek,
3. Sprejeti je potrebno zakonske normative za gospodarjenje z gozdovi v zasebni lasti v tistih republikah kjer jih še nimajo.
4. Bančna sredstva za vlaganje v gozdarstvo naj bi bila odobrena za dobo 12 - 15 let po največ 7% obrestni meri,
5. Zmanjšanje davkov na promet blaga in uslug.
6. Gozdarstvo naj bo oproščeno plačila prispevka za ceste pri nabavi goriva za vozila in druge gozdarske stroje.
7. Gozdarstvo naj ne plača vodnega prispevka,
8. Prispevke, zbrane v reprodukcijski celoti za dobavljeni les, naj bi tretirali kot sredstva za amortizacijo.

Realizacija omenjenih olajšav bi bistveno povečala rentabilnost gozdno-gospodarskih organizacij. Zavedati pa se moramo, da so sporazum pripravljali delavci, zaposleni v naši reprodukcijski celoti; objektivno in opravičljivo je, da sporazum ne upošteva realnih možnosti, ki jih gospodarstvo kot celota lahko nudi gozdarstvu ali lesno predelovalni industriji. Predvsem sistemski ukrepi gospodarjenja morajo biti usklajeni z drugimi reprodukcijskimi celotami in jih bo sprejel družbeni plan Jugoslavije.

Mislim, da bo objavljena informacija pomagala boljše razumeti razlago in sprejem razvojnih načrtov, ki bodo za nas bolj konkretni od planov TOZD-a do plana SOZD-a. Rad bi še poudaril, da se moramo pri sestavljanju in sprejemanju plana otresti predstav o podjetniških interesih, o tem kaj je "naše" in kaj je "njihovo", kaj smemo graditi "mi" in kaj ne smejo "oni". Družbena sredstva v Jugoslaviji imajo samo enega "lastnika", v običajnem pomenu te besede, in to so združeni delavci. Imamo samo en "interes" usklajenih konkretnih interesov posameznikov in ožjih kolektivov.

AKCIJSKI PROGRAM ZA STABILIZACIJO

V avgustu so delavci temeljnih organizacij združenega dela razpravljali o težavnem gospodarskem položaju in odstopanjih od smernic družbeno-ekonomskega razvoja v naši družbi. Sprejeli so ukrepe in obveznost, da se s smotrnejšim delom in vedenjem v okviru samoupravnih pravic in dolžnosti neposredno vključijo v premagovanje težav v sedanji gospodarski situaciji in v realizacijo dolgoročnih družbeno-ekonomskih ciljev.

Svet delovne organizacije Gozdnega gospodarstva Bled je na seji 9. 9. 1975 sprejel ukrepe za stabilizacijo in naloge o nadaljnjem dograjevanju samoupravnega sistema ter razvijanju odnosov v združenem delu. Glavne točke našega stabilizacijskega programa so:

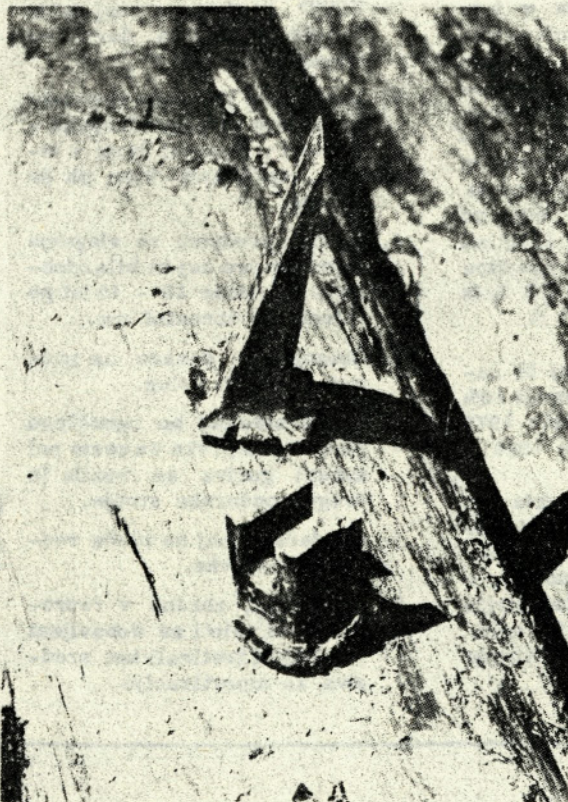
- splošno varčevanje: smotrno izkoriščanje delovnega časa, materiala, strojnih zmogljivosti in znanja, zniževanje vseh stroškov; vsakdo na svojem delovnem mestu v okviru pristojnosti in samoupravnih pravic ter dolžnosti,
- večanje storilnosti za 4.4 % letno pri izkoriščanju gozdov oziroma zmanjševanje potrebne časa v petih letih od 9.5 ur na 7.5 ur za 1 m³ lesa,
- nadaljnje racionaliziranje proizvodnje in poslovanja s posodabljanjem tehnologije, mehaniziranjem fizično napornih delovnih operacij in s kvalitetno pripravo delovnih procesov,
- izkoriščanje domačih virov materiala in opreme ter omejevanje na najmanjše potrebe iz uvoza,
- izpopolnjevanje informacijskega sistema z uvajanjem računalniške obdelave podatkov in ažurno prikazovanje stanja ter gibanj za ekonomske odločitve, pravočasno ukrepanje in solidno poslovanje,
- sistematično izobraževanje in izpopolnjevanje znanja vseh zaposlenih za obvladovanje no-

vih tehnik in metod dela, ki jih prinaša hiter razvoj in za usposabljanje delavcev kot samoupravljalcev za neposredno sodelovanje pri organiziranju dela, ustvarjanju in delitvi dohodka ter nadaljnjem razvijanju odnosov v združenem delu,

- izpopolnitev sistema obveščanja od delovnih mest in skupin do delavskih svetov, samoupravnih interesnih skupnosti, skupščin družbenopolitičnih skupnosti,
- doslednejše upoštevanje ukrepov za varnost pri delu, preprečevanje vzrokov obolenj, razvijanje aktivnosti kot so šport in rekreacija, ki krepijo fizično odpornost in spretnost ter vključevanje v kulturne dejavnosti,
- preselitev delavcev iz bivališč v gozdu v urejene delavske centre z organizirano prehrano, prevozi na delo in ugodnejšimi pogoji za družbeno življenje, sodelovanje v samo-

upravnem razreševanju problemov v združenem delu, v krajevni skupnosti in širši družbi.

Ti ukrepi so sicer zelo splošni, vendar dovolj jasni, da jih vsakdo na svojem delovnem mestu izvaja ali vpliva pri sprejemanju samoupravnih odločitev, da bi jih upoštevali. Ukrepi nimajo samo ekonomskih ciljev, pač pa vsestranske zahteve za razvoj človekove osebnosti in samoupravne družbe. Nekatere ukrepe kot je npr. varčevanje, dosledno izpolnjevanje delovnih dolžnosti je treba takoj izvajati, da bomo z dohodkom lahko obdržali sedanji življenjski standard. Drugi ukrepi pa imajo dolgoročne cilje in zahtevajo trajnejša prizadevanja, da bomo ustvarili pogoje za uspešno gospodarjenje in napredek v bodočih družbeno-ekonomskih razmerah. Nedvomno je obveščanje o izvajanju sprejetih ukrepov zelo pomembno. Zato pričakujemo, da bodo pristojni organi akcijo spremljali in vas o rezultatih obveščali.

Posledice slabega materiala po nekaj dneh cepljenja bukovih drv

S SEJE SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE

1. Svet delovne organizacije je potrdil normativ za delo na mehaniziranem lesnem skladišču. Norma za 8 ur je 3300 tekočih metrov. V normo so vključeni delavec na komandnem pultu, voznik nakladalca, vzdrževalec linije-brusač, šofer kamiona za odvoz odpadkov in vodja skladišča. Slednjemu se obračunava osebni dohodek po normi le pri preseganju od 100 do 110 %.

Mehanizirana linija obratuje sedaj še poskusno v dveh izmenah.

2. Za gradnjo ceste v Podjelje

znaša prispevek družbenega sektorja gozdarstva 700.000,- din, zasebnega pa 300.000,- din.

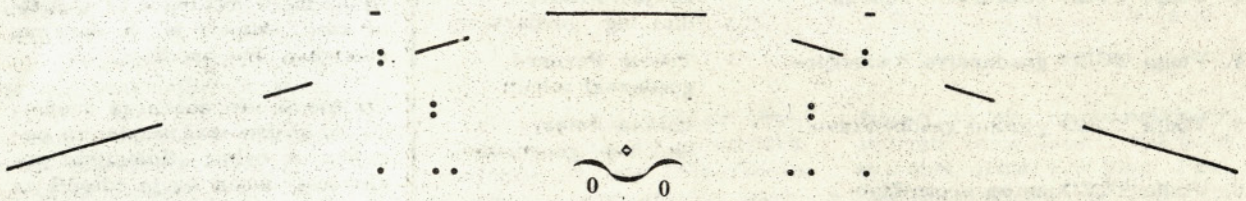
3. Za rentgenske aparature onkološkega inštituta smo odobrili 10.000,- din.

4. Svet je obravnaval problematiko skladišča gradbenega materiala in sprejel sklep, naj poiščemo ustrezno zemljišče za gradnjo novega skladišča.

5. Odobrili smo 5-dnevno potovanje 8 strokovnjakom - gozdarjem in gradbenikom v Švico,

da si ogledajo gradnjo gozdnih cest in kasneje doma svetujejo koristne rešitve za cenejšo gradnjo cest.

Odobrili smo tudi potovanje 3 strokovnjakom v Švico, da si v 4 dneh ogledajo urejene pašnike v gorskih gozdnih predelih, kar je zlasti pomembno za rešitev pašnega vprašanja v gozdovih blejskega gozdnogospodarskega območja. S servitutnimi pravici je obremenjeno kar 18.000 ha družbenih gozdov na tem območju.

NEKAJ KLJUČNIH PODATKOV IZ PERIODIČNEGA OBRAČUNA GG BLED ZA PRVO POLLETJE 1975

	Planirano za leto 1975	Doseženo I-VI/74	Doseženo I-VI/75	Indeksi na let. na pret. plan leto	
Celotni dohodek	146.779.995	67.400.342	71.143.295	48	106
Materialni stroški in amortizac.	91.934.165	32.159.763	47.736.777	52	148
Dohodek	54.845.830	35.240.579	23.406.518	43	66
Pogodb. in zakon.obveznosti se krijejo iz dohodka	12.182.832	2.828.875	3.284.702	27	116
Osebni dohodki se krijejo iz dohodka	31.869.365	13.908.267	13.643.806	43	98
Ostane dohodka	10.793.633	18.503.436	6.478.009	60	35

V prvem polletju so vplivale na poslovne uspehe neugodne vremenske razmere v aprilu in maju - izpad vrednejših sortimentov, cene gozdnih sortimentov, ki so ostale na lanski višini in večji materialni stroški, predvsem zaradi višjih cen materiala. V tem letu je realizacija prodaje enakomernjša, kar bo vplivalo na ugodnejše rezultate v drugem polletju.

Svet delovne organizacije je v skladu s samoupravnim sporazumom o delitvi dohodka in osebnih dohodkov in pri upoštevanju povečanja življenjskih stroškov potrdil sklepe delavskih svetov, da se poveča akontacija izplačil OD v vseh TOZD enako za 10 %. Tako znaša povprečni osebni dohodek na zaposlenega (I. - VIII.) 3.503.-- din.

Lakota Franc

Imenovanje vodij TOZD in vodij sektorjev skupnih strokovnih služb delovne organizacije GG Bled

Po sprejetju statuten so delavski sveti temeljnih organizacij in svet delovne organizacije GG Bled razpisali prosta delovna mesta vodij TOZD in vodij sektorjev skupnih služb. Postopek o razpisu so opravile razpisne komisije, v katere so imenovali svoje predstavnike delavski sveti, sindikalne organizacije in paritetna komisija zborov občinske skupščine, vsak po tretjino članov. Pri oceni družbenopolitične aktivnosti in moralnih kvalitiet kandidatov je v pripravljalnem postopku sodelovala tudi koordinacijsko kadrovska komisija občinske konference SZDL. Delavski sveti TOZD so na seji tajno glasovali. Rezultati glasovanja:

1. Vodja TOZD gozdarstvo Bohinj	Vidmar Uroš, dipl. ing. gozdarstva
2. Vršilec dolžnosti vodje TOZD Gozdarstvo Pokljuka	Novak Dušan, dipl. ing. gozdarstva
3. Vodja TOZD gozdarstvo Jesenice	Žerjav Franc, dipl. ing. gozdarstva
4. Vodja TOZD gozdarstvo Radovljica	Tonejc Bernard, gozdarski tehnik
5. Vodja TOZD gozdno gradbeništvo	Lakota Peter, dipl. ing. gozdarstva
6. Vodja TOZD avtoprevoznništvo z delavnicami	Reš Janez, strojni inženir
7. Vodja obrata za kooperacijo Zasebni sektor gozdarstva	v razpisnem rokuni prispela nobena pri- java

Za vodje sektorjev skupnih strokovnih služb je delavski svet imenoval sledeče tovariše:

1. Plan in ekonomika	Remec Franc, dipl. ing. gozdarstva
2. Komercialni sektor	Legat Jože, ekonomist
3. Urejanje gozdov	Košir Janez, dipl. ing. gozdarstva
4. Vršilec dolžnosti finančno- računovodskega sektorja	Pretnar Franc, ekonomist
5. Vodja splošno kadrovskega sektorja	Konc Janez, dipl. pravnik

Imenovanje vodje proizvodnega sektorja je svet začasno odložil, ker je edini kandidat začasno imenovan za v. d. vodje TOZD Pokljuka.

Imenovanim tovarišem ob tej priliki želimo uspešno delo na najzahtevnejših delovnih mestih v TOZD in delovni organizaciji in v sodelovanju z drugimi v sestavljeni organizaciji.

STI IZ SOZD - NOVOSTI IZ SO
TI IZ SOZD - NOVOSTI IZ SOZ
I IZ SOZD - **NOVOSTI**
IZ SOZD - N
IZ SOZD - NOVOSTI IZ SOZD -
Z SOZD - NOVOSTI IZ SOZ
SOZD - NOVOSTI IZ SOZD IZ
SOZD-- NOVOSTI IZ SOZD - NO
OZD - NOVOSTI IZ S **SOZD**
ZD - NOVOSTI IZ SO
D - NOVOSTI IZ SOZD - NOVOS
- NOVOSTI IZ SOZD - NOVOST
- NOVOSTI IZ SOZD - NOVOSTI
NOVOSTI IZ SOZD - NOVOSTI
NOVOSTI IZ SOZD - NOVOSTI I

Znak SOZD in poslovno ime

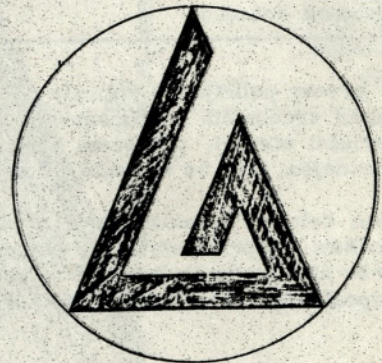
13. junija smo zaključili razpisni rok za poslovno ime SOZD Gozdarstvo in lesna industrija Gorenjske, kakor tudi za izdelavo zaščitnega znaka. Kolegijski poslovodni organ je pregledal 21 predlogov za novo ime firme in 16 predlogov za zaščitni znak. Odločil je, da sprejme naslednja dva predloga.

Za ime ni bilo nobenega predloga, ki bi ustrežal razpisnim pogojem v celoti. Kolegijski poslovodni organ se je odločil za ime: "Gorenjska lesna gospodarstva "GLG" Bled, ali kratko "GLG" Bled.

Med predlogi za znak pa je komisija izbrala šifro "Design 75". Avtor znaka je Dobran Ribič z Bleda.

Danes že objavljamo nagrajeni in sprejeti znak. Le-ta predstavlja stilizirani črki G in L, ki simbolizirata lesno gospodarstvo. Kmalu bodo objavljene tudi vse uporabne variante v zvezi z imenom.

j. č.

UGOTOVITVE

iz primerjave rezultatov o poslovanju članic SOZD Gozdarstva in lesne industrije Gorenjske po periodičnih obračunih za I. polletje 1975.

1. Neugodno stanje v poslovanju članic SOZD Gozdarstva in lesne industrije Gorenjske se tudi v 2. četrtletju - s tem pa tudi v celem prvem polletju t.l. - še nadalje zaostreje. To dokazuje zlasti naslednja primerjava indeksov glede na isto obdobje prejšnjega leta (povprečje po zbiru za vse članice SOZD):

	I-III	I-IV
celotni dohodek	140	123
porabljena sred.	148	134
družbeni proizvod	129	106
dohodek	122	97

Taki rezultati izvirajo v glavnem iz naslednjih vzrokov:

- manjši obseg proizvodnje glavnih proizvodnih artiklov zaradi zastoja v prodaji ob istočasnem zniževanju prodajnih cen pri večini artiklov na domačem in zunanjem tržišču (LIP Bled);
- odprodaja zalog po sezonsko znižanih cenah in prodaja tekoče proizvodnje po nižjih cenah (Jelovica Škofja Loka);
- v strukturi proizvodnje večja udeležba ploskovnega pohištva novega tipa, ki sicer omogoča normalen obseg prodaje tudi zaradi zmernejših prodajnih cen, povečuje pa se udeležba proizvodnih in prodajnih stroškov v strukturi prodajne cene (Alples);
- potek realizacije v enakem obdobju lani se razlikuje od letošnjega. V prvem polletju letos je v gozdarstvu zaradi manjših prehodnih zalog družbenega sektorja prevladovala realizacija hlodovine iz zasebnega sektorja. Pri spremembi strukturi vpliva to tudi na manjši obseg dohodka za GG;
- vrednostno nižja realizacija v Celulozi Medvode nastaja zaradi manjšega izvoza celuloze

v Italijo. Povečala pa se je oskrba domačih papirnic s celulozo po zamrznjenih cenah, ki jih določajo samoupravni sporazumi.

2. Na skupni rezultat poslovanja članic SOZD vplivajo negativno zlasti rezultati lesne industrije, kar je razvidno iz naslednje primerjave nominalnega porasta (+) oziroma znižanja (-) v %:

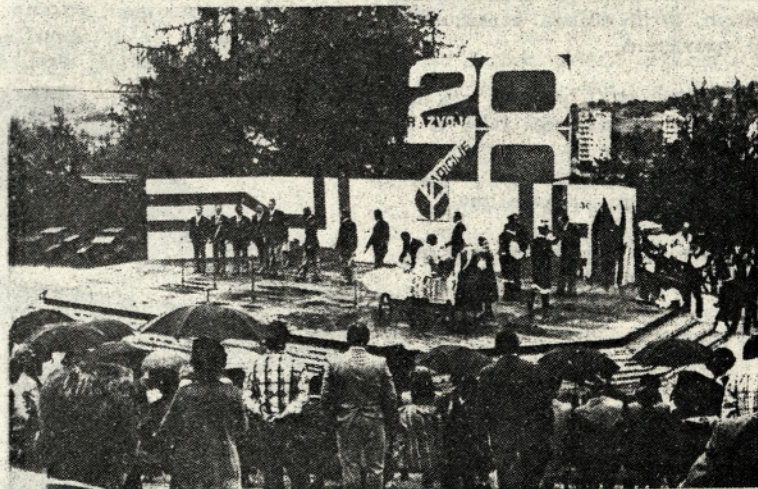
	I-III	I-VI
celotni dohodek	+36%	+20%
porabljena sred.	+36%	+27%
družbeni proizvod.	+41%	+6%
dohodek	+36%	-60%
podjetniška akum.	+24%	-30%

Vzroke za tako gibanje smo že prej navedli. Vse te okolnosti pa se odražajo seveda tudi v rezultatih na zaposlenega, ki kažejo za prvo polletje t.l. naslednje gibanje v % v primerjavi z istim obdobjem lani:

	Število zaposlenih	Družb. proizvod.	Dohodek	OD brez prispev.
LIP Bled	+ 4 %	- 1 %	- 9 %	+ 25 %
Jelovica	+ 5 %	+ 6 %	+ 1 %	+ 27 %
Alples	+ 1 %	- 2 %	- 11 %	+ 29 %
ZLIT	+ 2 %	+ 12 %	+ 12 %	+ 17 %
S k u p a j	+ 4 %	+ 2 %	- 4 %	+ 26 %

Te primerjave ne moremo presojati po kriterijih republiške resolucije za leto 1975. Le-ta je odraz izredno težkega položaja lesne industrije na tržišču. Zadnji ukrepi zveznih organov sicer vnašajo pozitivne spremembe za boljše povpraševanje na domačem tržišču. Povsem odprto pa je še vedno vprašanje izvoza, ki stalno upada in že

močno vpliva na izkoriščanje sedanjih zmogljivosti. Zaenkrat to najbolj občuti LIP Bled. Prenasičenost ponudbe na domačem tržišču pa bo kljub zadnjim ukrepom pričela po vsej verjetnosti vplivati na omejevanje proizvodnje tudi v ostalih organizacijah združenega dela lesne industrije, če z uspešnejšim delom in manjšimi proizvodnimi

Škofjeloška "Jelovica" je 12. julija praznovala 70 letnico začetka industrijske obdelave lesa v Škofji Loki, katere naslednik je Jelovica in pa 20 letnico obstoja podjetja. Osrednja slovesnost je bila na Škofjeloškem gradu (od tu je tudi posnetek) udeležili pa so se je številni gostje, delavci in poslovni partnerji - foto čaj

in ostalimi stroški ne bodo ustvarile možnosti za nadaljnjo pocenitev svojih izdelkov. Vendar pa organizacije združenega dela še ne ukrepajo dovolj v tem smislu.

3. Gozdarstvo je v 2. četrtletju izboljšalo poslovanje, čeprav v primerjavi s prvim polletjem 1974 indeksi kažejo še na izpad lanskih stopenj gospodarjenja:

	I-III	I-VI
celotni dohodek	135	129
porabljena sredstva	192	169
dohodek	73	80

Na nižji efekt gospodarjenja vpliva realizacija hlodovine iz zasebnega sektorja, tako po obsegu kot po vrednosti. Glavne količine hlodovine iz družbenih gozdov bodo realizirane šele v II. polletju t.l.

4. Prvikrat se pri močnem upadanju poslovanja pojavlja tudi Celuloza Medvode, ki je v 1. kvartalu dosegla še nadpovprečne rezultate:

	I-III	I-VI
celotni dohodek	178	135
porabljena sredstva	178	148
dohodek	133	29
podjetniška akumul.	325	72

Ta manjša uspešnost gospodarjenja gre na račun izpada izvoza celuloze v 2. kvartalu t.l. in večje prodaje celuloze domačim odjemalcem po zamrznjenih cenah, ki jih določa samoupravni sporazum.

5. Likvidnostni položaj organizacij združenega dela je še pereč, čeprav se v 2. kvartalu t.l. prvikrat pojavijo manjše obveznosti do dobaviteljev.

Terjatve do kupcev in obveznosti do dobaviteljev:

	stare milijarde s tremi decimal.	
	stanje	stanje
	31.3.	30.6.
kupci	26,695	27,857
dobavitelji	15,668	13,936

OZD še vedno močno presega zakonske roke pri terjatvah. Zato so odpisi terjatev od dohodka oziroma dohodki od priliva prekoračenih terjatev naslednji:

stare milijarde s
tremi decimal.

	31.3.	30.6.
odpisi od doh.	0,325	1,428
priliv v ko- rist dohodka	0,556	0,767

Tak položaj seveda negativno vpliva na ekonomičnost poslovanja, ker povzroča dodatne poslovne stroške.

To vpliva negativno tudi na uspešno gospodarjenje, če upoštevamo, da uporabljajo organizacije združenega dela za skoraj enak obseg proizvodnje:

lesna industrija	za 29 % več
gozdarstvo	za 10 % več
celuloza	za 31 % več
vse članice SOZD	za 29 % več

obratnih sredstev kot je znašalo povprečno koriščenje teh sred-

stev v letu 1974. Ker večje koriščenje nima ustreznega kritja niti v ustvarjeni akumulaciji, niti v kritju s tujimi (bančnimi) sredstvi, se večji del te večje porabe odraža v slabši likvidnosti poslovanja.

Zaključek:

Sedanji položaj organizacij združenega dela, zlasti lesne industrije, zahteva ne samo izredne ukrepe za stabilizacijo poslovanja, temveč tudi uspešno sanacijo sedanjega stanja, če želimo ohraniti realno substanco sedanjih družbenih sredstev, potrebnih za tekoče finansiranje poslovanja.

Direktor finančno go-
spodarskega sektorja
Jože Dolenc, l.r.

J. Čadež

Aktualno vprašanje

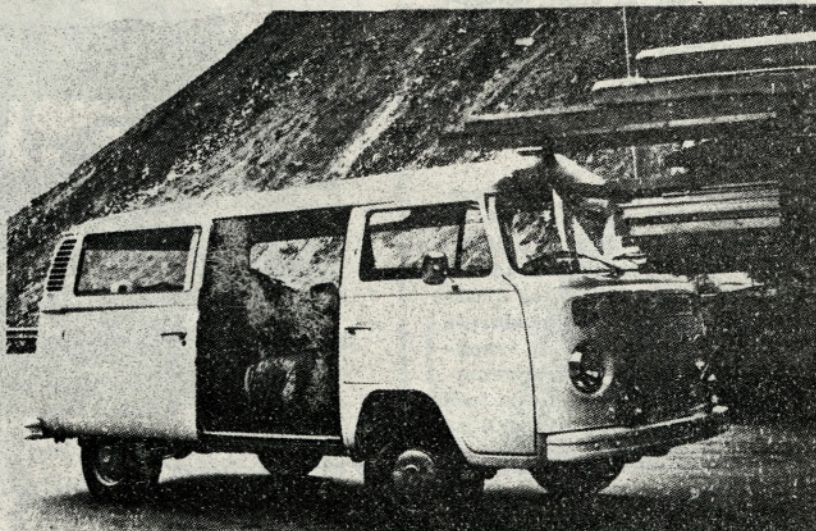
KAJ BO Z IVERICO?

Znano je, da v Sloveniji tovarni Brest in Meblo gradita nova obrata ivernih plošč. K sodelovanju vabita gorenjski SOZD tako, da bi te tovarne dobavljale porabnikom potrebne količine ivernih plošč, izdelovalcem ivernih plošč pa bi ti porabniki zagotavljali potrebno količino lesnih ostankov t.j. žagovine, skoblancev in kosov, gozdna gospodarstva pa še določeno količino drobnih gozdnih sortimen-

tov, predvsem bukovine.

Na Gorenjskem še nismo opustili zamisli o tovarni ivernih plošč.

GG Kranj in Bled pripravljata študijo o količinah lesa. Takoj se pojavlja prvi porabnik, ki je tudi član SOZD, to je tovarna celuloze in papirja Medvode. Ti namreč gradijo nove zmogljivosti in bodo zato tudi potrebovali večje količine bukovih gozdnih sortimentov.

Nesreča nikoli ne počiva. Zadenjska vožnja neprevidnega voznika
- foto GG Bled

NAPORI ZA STABILIZACIJO

Izredno težak gospodarski položaj v lesni industriji je tudi temeljne organizacije združenega dela, združene v SOZD Gorenjske lesne industrije in gozdarstva (GLG) prisilil, da izboljšajo svoj gospodarski položaj. Ukrepi doslej še niso rodili sadov, so pa nujni, ker so tržne razmere iz dneva v dan slabše. Številne OZD so morale zaradi tega dati izdelkom sezonske popuste, tako da so se vsaj delno rešile zalog. Nekatere pa so kar znižale cene svojih izdelkov za več kot 10 odstotkov. Morda bo edina svetla luč v tem trenutku najnovejši sklep Zveznega izvršnega sveta, ki je znižal prometni davek za nekatere izdelke, med drugim tudi davek za pohištvo z 12,5 na 8 odstotka. To naj bi vsekakor pozitivno vplivalo na boljšo prodajo teh izdelkov.

SOZD je vseskozi spremljala ukrepe posameznih članic, da bi prebrodile težave in tudi ustrezno pomagala. Tako je tudi tematska konferenca junija prispevala k rešitvi nekaterih vprašanj, ki pomembno vplivajo na stabilnost podjetij.

S posebnim skupnim ukrepom smo izvedli tudi akcijo za delno kritje potreb po žaganem lesu za Jelovico, ki ga je sedaj morala uvažati iz Avstrije. Dobila je skupaj 3.500 kubičnih metrov desk.

Trenutno pa posvečamo največjo pozornost čim hitrejšemu usklajevanju in tudi uresničitvi podpisanega sporazuma o delitvi proizvodnih programov in specializacije proizvodnje. Seveda bo to dolgoročna akcija in bo terjala veliko raziskav in odločne ukrepe.

Tu pa je še akcija za skupne nastope in prodajo. Predvsem bi kazalo čimprej organizirati skupno prodajno mrežo v okviru SOZD, saj le na ta način lahko uspemo pri prodaji. To je potrdila tudi praksa. Jelovica prav zaradi trgovske mreže lahko rešuje težak položaj.

j. č.

Prvič skupaj

Na letošnjem Gorenjskem sejmu prvič skupaj razstavljajo članice SOZD GLG. Že v razpravi pred ustanovitvijo sestavljene organizacije je bilo precej govora, da mora delovanje vključiti v prvi vrsti tudi skupno nastopanje na tržišču. Vendar je bilo glede prvega takega skupnega nastopa precej razprav in negotovanj. Končno so se vsi zedinili za tak nastop in ga tudi uresničili. 150 tisoč dinarjev stane ta skupen nastop in članice GLG so se že domenile, po kakšnem ključu bodo delile stroške.

Pričakovati je, da bo ta prvi skupni nastop na sejmu v Kranju spodbudil še druge podobne akcije, razmišljanje o skupni trgovski mreži. Poglavitna težava, ki jo bo tudi še treba ustrezno rešiti, je kako izpeljati sodelovanje Alplesa, ki je tudi član SOZD Slovenijales in razstavlja v tem sklopu. Vendar to verjetno ne bo ovira, da v prihodnje ne bi skupno nastopili na raznih razstavah in sejmih.

Č. J.

Dvojna škoda zaradi neurij

Že v prejšnji številki "Novosti iz SOZD" smo poročali o škodi, ki jo je vetrolom povzročil GG Bled. Tokrat pa nekaj več o škodi, ki so jo neurja povzročila GG Kranj.

Več letošnjih neurij marca, aprila, junija in julija je na področju obrata Preddvor in Tržič povzročilo veliko škodo, ki jo je težko oceniti, saj bo posledice čutiti še prihodnje leto. Odplavljenih je bilo več cest, ki so bile delno popravljene, drugje je voda nanosila velike količine zemlje, ki jo bo treba odstraniti. Vsa ta dela povzročajo zastoje drugje. Tako ne morejo delavci GG Kranj opravljati prej zastavljenih nalog pri izgradnji novih cest, saj morajo običajno priskočiti na pomoč

tam, kjer je škoda največja. Zaradi tega bo letos zgrajenih manj cest, manj vlek za spravilo lesa. Tudi načrt, da bodo že letos izgradili precej vlek za naslednje leto za dostop do veliko večjih količin lesa, se je povsem ponesrečil. Seveda pa bo vse to precej vplivalo tudi na končni dohodek GG Kranj, ki je bil tudi zaradi tega že v prvi polovici letošnjega leta zelo slab. Ostanek dohodka je znašal le 192 milijonov dinarjev (starih), kar pa pomeni da po pokritju obveznih skladov skoraj ne bo denarja za stanovanjsko izgradnjo in drugo. Res bo zavarovalnica Sava precej škode povrnila, vendar prej omenjenega izpada dohodka vsekakor ne bo povrnil nihče.

Čadež

Obisk v AERO - CELULOZA Medvode

KMALU NOVA TOVARNA

Aero - Celuloza Medvode je delavecem ostalih članic SOZD GLG verjetno najmanj poznana, saj je praktično edina negorenjska delovna organizacija, njena dejavnost pa ni tako vidna in "otipljiva", kot je na primer pri lesnih tovarnah. Kljub temu je sodelovanje z gorenjskimi gozdarji in lesarji kar se da tesno že več let in zato njihov pristop v sestavljeno organizacijo niti ni tako presenetljiv.

Aero - Celuloza Medvode je namreč velik odjemalec lesa, saj letno porabi skoraj 90.000 m³ iglavcev in lesnih ostankov. Več kot 60 odstotkov tega lesa dobe na Gorenjskem, prav tako večino odpadkov. Prav tu je prišlo do prvega večjega tesnega sodelovanja pri nakupu sekalnih strojev, s katerimi v lesnih tovarnah sekajo oziroma meljejo lesne ostanke in jih potem vozijo v Goričane. Predvsem sta tu Alples in Gradis Škofja Loka. Vendar pa sodelovanje ni ostalo le pri tem. Sodelovali so tudi z denarjem pri vlaganjih v gozdove (v Selški dolini), delno tudi

v druga gozdna dela in tako po svoje prispevali k boljšemu gospodarjenju z gozdovi.

Seveda pa so bili vsi napori tega kolektiva usmerjeni le navznoter, saj je podjetje dolga leta nazadovalo, tradicija, značilna za Goričane, pa je bila vedno slabša. Številne družine namreč v zastareli tovarni celuloze niso videli bodočnosti. Šele povezava z OZD Aero je povsem odpravila bojazen glede bodočnosti. Celuloza je kmalu začela načrtovati novo tovarno za izdelavo finih brezlesnih papirjev, ki jih močno potrebuje za svoje nadaljnje delo tovarna Aero in ki jih je ta morala doslej večinoma uvažati. Po treh letih načrtovanj so lani le začeli z izgradnjo najsodobnejše tovarne, ki bo stala 42 starih milijard. Cena je res visoka, vendar niso pozabili na nobeno stvar. Zgradili bodo potrebne čistilne naprave, tako da Celuloza ne bo več onesnaževala Sore. Za to bodo morali odšteti več kot milijardo 200 milijonov starih dinarjev, zgradili pa so že tudi zadelavce številna nova stanovanja, samski dom, delavsko menzo. Za vse to pa so morali odšteti nadaljnje 3,5 milijarde din.

Od kod ves ta denar? Aero ima 4 TOZD-e. V vseh je prevladalo pametno mišljenje, da razvoja celotnega Aera ne bo, če ne bo tudi ustrezne surovine, to je papirja. Zato so vsi skupaj zbrali 25 odstotkov potrebnega denarja, 16 milijard posojila so dobili pri Jugobanki, ostalo pa je kreditiral inozemski dobavitelj opreme. Letna proizvodnja tovarne, ki naj bi začela predvidoma delati že 29. novembra letos, bo 20.000 ton brezkarbonskega papirja. To pa pomeni, da bodo polovico svoje proizvodnje celuloze (18.000 ton) porabili doma, ostalo pa bodo zamenjali za celulozo v Sremski Mitrovici, ki je za razliko od medvoške narejena iz lesa listavcev. Oboji pa rabijo za nadaljnjo proizvodnjo tudi celulozo, ki je sami ne delajo in si jo zato izmenjujejo.

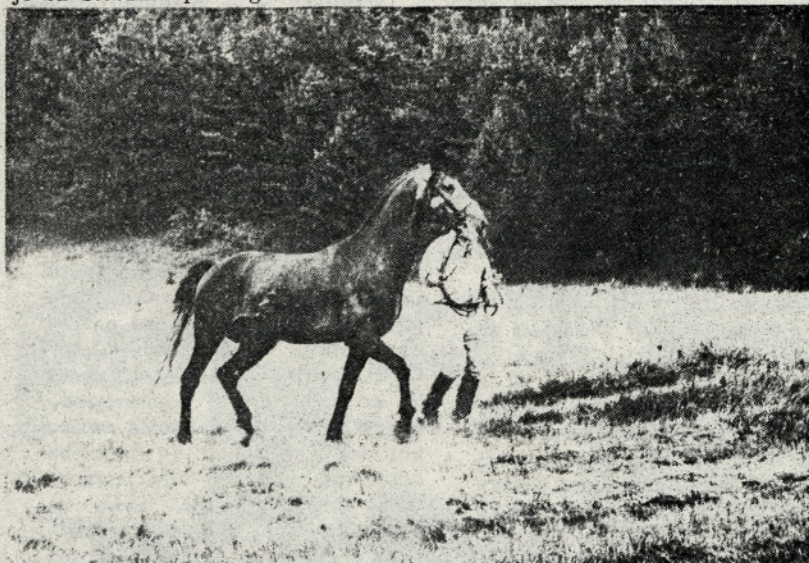
Prav proizvodnja lastne celuloze iz lesa listavcev je cilj, ki ga želijo v Medvodah uresničiti

v prihodnje. To bi seveda pomenilo novo veliko tržišče za les iz gorenjskih gozdov, predvsem za tistega, ki ga sedaj največkrat porabimo za kurjavo (bukov, hrastov). Iz njihovih obsežnih načrtov pa velja še omeniti, da Aero želi zgraditi gorenjsko tovarno ivernih plošč v Medvodah. Mnenja so namreč, da bi lahko izkoristili veliko odpadkov; imajo tudi tradicijo pri predelavi lesa. Ker pa verjetno za tako tovarno ne bi bilo dovolj lesa na Gorenjskem, bi si pomagali z bližnjim gozdnatim zaledjem ljubljanskega gozdnega gospodarstva. Sicer pa je njihova največja želja, da bi dogradili sedanjo tovarno, saj bo dohodek že naslednje leto kar štirikrat večji od sedanjih 11 starih milijard dinarjev.

J. Čadež

Težko spravilo lesa

Delavci lesnih tovarn dostikrat pri obdelavi lesa niti ne vedo, koliko znoja in trpljenja je bilo potrebno vložiti, da je bil tisti kos lesa, ki je v njihovih rokah, spravljen iz gozda do njega. Med gozdarji, kjer je takega dela treba nedvomno največ vložiti, je skoraj za gotovo na prvem mestu GG Kranj. Pri njih seka jo letno na 1 ha komaj 2,5 m³ lesa, medtem ko marsikje drugje ta številka presega deset.

Na kmečki dan Bleda so pripeljali kmetje poleg mehanizacije tudi plemenske konje - foto GG Bled

Kljub temu ne bi mogli reči, da pri GG Kranj slabo gospodarijo. Nasprotno. Večino ostanka dohodka v preteklih letih so vložili v sodobne linije za spravilo lesa, kar naj bi po svoje prispevalo k lažjemu gospodarjenju. Tako imajo sedaj že tri težke vlačilce lesa (eden vleče tudi 12 m³). To je izrednega pomena, saj gozdnih delavcev na Gorenjskem vedno bolj primanjkuje. Tudi goseničarjev imajo iz leta v leto več, prav tako posodobljajo vozni park. Tudi za boljše življenje delavcev zadnje čase precej skrbijo. Tako grade v Sopotnici (Poljanska dolina) prebivališče za 40 - 50 ljudi, kjer bo sodobna kuhinja, sobe, kopalnice in vse drugo, kar potrebuje danes delovni človek. Prav tak dom pa grade tudi v dolini Kokre.

Seveda pa precej denarja, zasluženega s spravilom lesa, vlagajo tudi nazaj v gozdove. Za tehnološko obnovo, znanstveno raziskovalno delo, urejanje gozdov, pogozdovanje in drugo vložijo nazaj 30 odstotkov dohodka od prodanega lesa. Letos pa je ta odstotek 35. Letno pri GG Kranj spravijo iz gozdov 130.000 m³ lesa, od tega je 70.000 m³ lesa zasebnikov. Skoraj ves les prodajo članicam SOZD Gorenjske lesne industrije, le nekaj listavcev prodajo kupcem iz drugih krajev v Sloveniji, ki ta les neposredno predelajo v izdelke.

Čeprav so ti podatki precej skopi in suhoparni, pa so le zgovorni. Povedo namreč, da se delavci v GG Kranj trudijo na vso moč, da si ustvarijo svoj kos kruha, ki bi bil precej črn, če ne bi bili tako gospodarni in pridni. Da so res, potrdi še en podatek. Pred leti je bila pot od začetka sekanja do kupca lesa dolga 5 do 7 mesecev, danes je le še največ mesec in pol. To pa ni moč doseči le z mehanizacijo, ampak predvsem z dolgoletno tradicijo in s pridnimi delavci.

Čadež

Arih ing. Andrej

Urejanje planinskih pašnikov v sklopu gozdov

UVOD

Paša v planinskih predelih ugodno vpliva na zdravstveno stanje in razvoj (prirastek) goveje živine. Poleg tega predstavljajo planine pomemben delež krmne osnove v živinorejskem gospodarstvu. Tudi obstoj gorskih kmetij brez urejene planinske paše ni zagotovljen. In ne nazadnje, urejeno planinsko pašno obratovanje vpliva pozitivno na oblikovanje kulturne krajine, ki je najpomembnejši element človekovega naravnega okolja.

Stanje planin na našem območju je znano. Vzdrževanje in nego pašnih površin razen redkih izjem opuščamo. V takih razmerah iščemo nadomestilo v nerentabilni gozdni paši, ki je tudi za sam gozd škodljiva. Pašnike osvaja gozdno rastlinje, ki po svoji strukturi običajno tudi za bodoči gospodarski gozd ne predstavlja solidne naravne zasnove (slaba zarast, nizka udeležba gospodarskih drevesnih vrst, itd). Ta divjina zavzema pri nas že zaskrbljujoč obseg in kaže naše ekstenzivno obvladovanje prostora.

Vzroki za tako stanje so predvsem ekonomske narave, gleda-

Primer razmejenega in urejenega planinskega pašnika LES PLANS v Švici. Pašnik je razdeljen na 4 oddelke; vsak oddelek ima napajališče (B) in dostop do skupnega hleva (A).

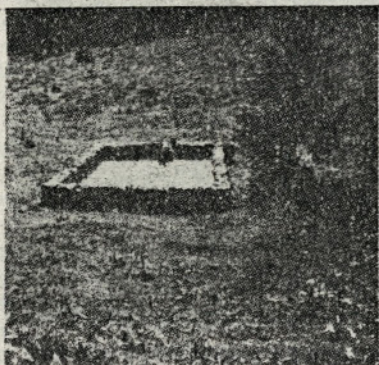
no skozi družbeno gospodarsko strategijo, ki je dajala vsa potrebna leta prednost predvsem industrializaciji dežele. Analogno tem družbenim tokovom je sledilo dinamično socialno razslojevanje; delež kmečkega prebivalstva je stalno upadal (leta 1975 v Sloveniji iz 41% na 19%, v občini Radovljica pa celo na 8-9%). Te korenite spremembe so povzročile pospešeno urbanizacijo prostora, kar je bilo za kmetijske površine še dodaten udarec. Pri urbanističnem načrtovanju smo pomen obdelovalne zemlje podrejali drugim družbeno-ekonomskim interesom in znatno površino prvovrstnih zemljišč pokrili s stanovanjskimi in drugimi objekti. Te napake se izrazito kažejo zlasti v ožji gorenjski regiji, ki je zaradi svojega majhnega obsega in geografske omejenosti še posebej občutljiva za nepravilno rabo prostora.

Opisane družbeno-ekonomske tokove razvoja gospodarstva v preteklosti skušamo danes umiriti in nameniti razvoju kmetijstva pomembnejše mesto v nacionalnem gospodarstvu. Izhodiščne osnove v to smer določa novi zakon o kmetijskih zemljiščih (1973), ki zagotavlja širši

družbeni vpliv pri racionalnem koriščenju zemljišč in predvideva specializirano (tržno) kmetijsko proizvodnjo v obeh sektorjih lastništva zemljišč. Ta zakonska usmeritev bodočega razvoja ureja v posebnem poglavju tudi področje pašništva. Težišče je na osnovanju in intenziviranju skupnih pašnikov, s katerimi upravljajo in gospodarijo pašne skupnosti. V sklopu pašništva je posebno področje gozdna paša in servitutne pašne pravice v družbenih gozdovih. Urejanje te problematike določa zakon o razpolaganju s premoženjem bivših agrarnih skupnosti (1965). Načelne okvire o urejanju gozdne paše pa postavljata tudi novi zakon o gozdovih (1974) in uredba o urejanju posameznih razmerij iz zakona o gozdovih (1975).

Na podlagi opisanih družbeno-ekonomskih in političnih smerenic razvoja smo začeli urejati pašništvo v najširšem smislu tudi na našem območju. Pokazali so se številni ugodni rezultati preusmeritev v pašno-košno rabo travnišč, toda pri urejanju planinske paše smo šele na skromnem začetku. Da bi bilo naše delo na tem področju osnovano in usmerjeno tudi na

podlagi izkušenj v drugih državah, je skupina agronomov in gozdarjev (skupaj 7) poslovno obiskala območje Vallorbe v Švici. S tamkajšnjimi strokovnjaki smo na urejenih planinskih pašnikih proučevali pogoje in možnosti za podobno urejanje planinskih pašnikov tudi pri nas. Iz gradiva in razprave bom navedel najvažnejše zaključke.

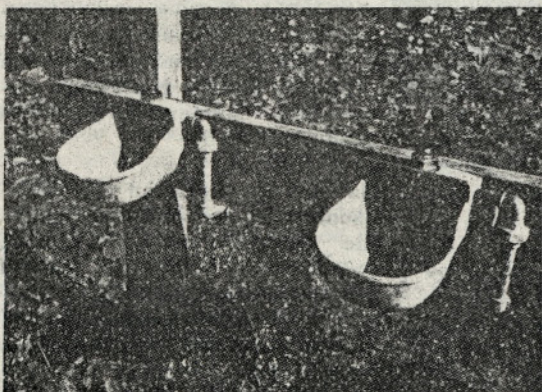

Zbiralnik vode (vodni izvir ali pa zbiralnik padavinske vode) je zaščiten pred onesnaženjem.

1. Izhodišče

Paša in gozdna proizvodnja hkrati na isti površini nista več možni:

- z gospodarskega vidika živina v gozdu moti optimalno gozdno proizvodnjo, zlasti pomlajevanje in kvaliteto sestojev
- živinorejska proizvodnja je v takem mešanem obratovanju nerentabilna (majhna količina in nizka kvaliteta krme).

Če je zbiralnik vode na višjem položaju, so za napajanje primerni klasični napajalniki.

Zato je treba razmejiti pašno in gozdno obratovanje in intenzivirati obe dejavnosti na razmejenih površinah.

2. Izbira zemljišč za pašnike

Pri izbiri zemljišč, primernih za pašnik, so odločilnega pomena prirodni ekološki pogoji. V geološkem pogledu so najprimernejše silikatne podlage, ki so glede tal, vode in rastlinja ugodnejše od drugih pedogenetskih in vegetacijskih osnov. Zanimivo je, da živina že sama teži k takim prirodnim razmeram. Predeli, na katerih prihaja do globinske erozije (zakraševanje) in površinske erozije (strmine nad 40-45 %), so za pašo goveje živine neprimerne. Glede oskrbe z vodo so idealni vodni izviri, možno pa je vodo na pašniku zagotoviti tudi z zajezitvijo padavinske vode. Velikost pašne površine določamo z ozirom na število živali, upoštevajoč intenzivno urejen pašnik in ekonomičnost obratovanja.

Lastniški odnosi zemljišč so lahko različni in se da gospodarjenje obeh dejavnosti prilagoditi tem razmeram.

3. Pašno obratovanje

Pašnik mora biti ograjen in razdeljen na oddelke. Sistem krožne paše zagotavlja racionalno koriščenje pašne krme. V vsakem oddelku mora biti napajališče, za celoten pašnik pa skupen hlev. Vsako leto je treba

organizirati čiščenje pašnika (grmovje, kamenje, itd), vzdrževanje ograj in glede na talne razmere gnojenje pašnika (mineralna gnojila in hlevski gnoj). Na pašniku moramo pustiti (ali celo zasaditi) skupine gozdnega drevja kot zaščitne pasove proti vetru in za zaščito živine (vročina, neurje). Do pašnika mora biti speljana kamionska cesta. Racionalno je, da se na posameznem pašniku pase samo ena kategorija goveje živine (npr. samo telice). 1 ha intenzivno urejenega planinskega pašnika zadostuje za pašo 2-3 glav živine v pašni sezoni 4 mesecev.

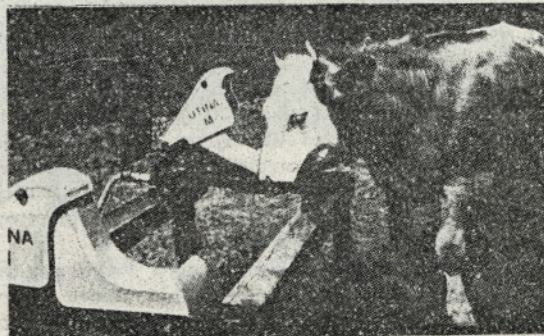
V razmejenem in urejenem gospodarjenju gozdna paša v celoti odpade.

Manjše zajede bivših pašnikov, ki po narodi za pašo niso primerni ali pa jih ne moremo racionalno vključiti v sklop urejenega pašnika, pustimo, da se zarastejo z gozdnim drevjem ali pa jih pogozdimo.

4. Ekonomske osnove pašnega obratovanja

Razumljivo je, da bomo morali financiranje osnovanja in obratovanja pašnikov prilagoditi našim družbeno-ekonomskim razmeram. Toda za ilustracijo navajam primer ekonomske osnove obratovanja pašnikov v občini Vallorbe.

Lastnik pašnikov je občina, ki plača stroške za osnovanje in ograditev pašnika ter postavitev

Iz zbiralnika v nižjem položaju (vodnjak) si živina vodo sama črpa z vodno črpalko; črpalka potegne vodo iz globine do 6 m: z enim sunkom priteče okrog pol litra vode.

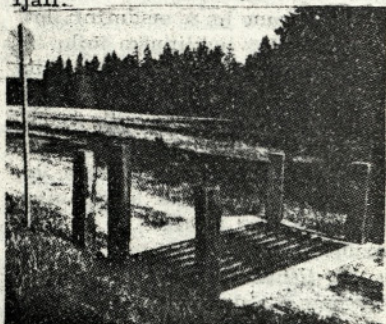
hleva in napajališč. Pašni interesi plačujejo letno najemnino, pastirja, gnojila in vsako leto brezplačno očistijo pašne površine.

Tudi gozdovi (1500 ha) na območju občine Vallorbe so občinski, kar pa s financiranjem pašništva na tem območju nima direktne zveze (sredstva za pašnike zagotavlja občinski proračun in najemnina).

Omenim naj še njihovo načelo, da odločitve glede osnovanja gozda ali pašnika ne morejo temeljiti samo na izračunu rentabilnosti ene in druge dejavnosti. Upoštevati je treba tudi širši družbeni pomen urejenih pašnikov, ki ga je zaenkrat še težko kvantificirati z denarnimi kazalniki (npr. kulturni videz in privlačnost krajine, ohranitev gorskih kmetij v obrambnem strateškem pomenu, itd.).

ZAKLJUČEK

Na podlagi strokovnih ogledov in razprave ugotavljamo, da so izhodiščni pogoji za urejanje pašnikov v sklopu gozdov dani tudi pri nas, kjer podobnega razmejevanja pašnikov in gozdov še nismo pričeli. Po mnenju švicarskih strokovnjakov je treba pričeti na majhni (vzorčni) površini in nato po tem modelu širiti sistem urejanja planinske pašne na širšem območju. Vsekakor bodo pri nas največji problem finančna sredstva. Brez pomoči širše družbe zastavljene programa za ureditev planinskih pašnikov ne bomo speljali.

Ograjen pašnik mora imeti prost kamionski prehod. Primer enostavne ureditve prehoda s "kanadskimi vrati" (3x1, 40 m, z razmakom kovinskih cevi 6-10 cm in globino jarka 80 cm); žilina preko tako urejenega jarka ne upa prestopiti.

GOZDNE CESTE V ŠVICI

V septembru si je skupina naših strokovnjakov ogledala gradbišča gozdnih cest v Švici. Namen ekskurzije je bil poceniti in izboljšati gradnjo cest pri nas.

Gozdne ceste se vzpenjajo v težje dostopna pobočja, kjer se kopičijo lesne zaloge, doslej še slabo izkoriščene. Dosedanji način gradnje z buldožerji in miniranjem povzroča že veliko škodo na pobočju. Švicarji so razvili posebno tehnologijo gradnje cestnih izkopov, ki ima več prednosti. Kjer izkop ni v živi skali, ni potrebno miniranje. To dejstvo bistveno zmanjšuje škodo in pocenjuje gradnjo. Odkopni material se lahko uporabi za nasipe. Useki so nižji, ovinki pa blažji, ker je delež izkopov manjši na račun nasipov in se cesti ni potrebno povsem prilagajati pobočju. Stroji tudi obdelujejo brežine izkopov in nasipov ter kopljejo jarke za propuste. Ročno delo je zelo zmanjšano. Slaba stran pa je nabava dragih strojev in dražje projekiranje. Kompozicijo izkopnih strojev sestavljata dva velika stroja z več kot sto konjskimi močmi: teleskopbager (bager na gosenicah) in traskavator (nakladač - goseničar). Bagri so različnih vrst, traskavatorji pa so bili vsi znamke Caterpillar. Oba goseničarja imata ši-

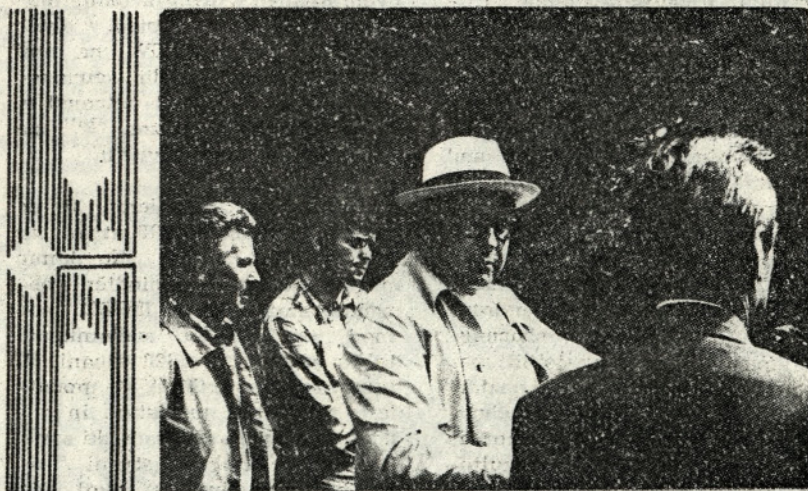
roko izvedbo gosenic ("tepih" - gosenice).

Zelo zanimiva tema v programu ekskurzije je bila metoda utrditve nestabilnih tal z apnom. Po opravljenem cestnem izkopu dodamo mokrim ilovnatim tlom 4 do 8 odstotkov žganega apna, pomešamo debelini 20 cm in valjamo.

Na to stabilizirano plast nasujemo samo 20 cm tampona in običajno prevlečemo s hladnim asfaltom ("BP Road Oil" ali "Iru-sa - Flex") v debelini tri centimetre. Zelo solidno so izdelani propusti, jaški in drenaža, kar je pogoj, da zgotovljene ceste ni potrebno vzdrževati. Smoter je: najcenejše je kvalitetno.

Videli smo več gozdnih cest z utrjenim gornjim slojem: asfalt ali beton. Utrjena površina cest dopušča padec tudi do 17 %, kar pri nas nismo navajeni. Asfaltirajo ceste s padcem nad 5 %. Dražnike odklanjajo, zaradi dragega vzdrževanja, ki mora biti ročno.

Gozdne ceste plačujejo v Švici 30 - 60 % iz proračuna, namenjene pa so kmetijstvu vsaj v taki meri kot gozdarstvu. Videli smo "zavore" v obliki predpražnika iz osmih železnih cevi s premerom 8 cm in razmakom

Profesor Viktor Kuonen med udeleženci ekskurzije - foto Veber Ivan

9 cm. Živini je s tem cesta zaprta, za vozila pa je prevozna. Gozdne ceste v Švici so večinoma zaprte za javni promet.

Presenečeni smo bili nad kmetijsko politiko, ki je uspela ohraniti kmete tudi v gorskem svetu nad 1.500 m nadmorske višine. K posameznim kmetijam so zgradili ceste. Gradnja cest poteka po načrtu, ki bo trajal 40 let in bo sistematično odprl vse gozdove, tudi varovalne. Švica ima 81 % varovalnih gozdov, katerih etat znaša 1 - 2 m³ na hektar. Tak etat seveda ne pogojuje ekonomskih možnosti za gradnjo cest, zato ta primanjkljaj krijejo iz državnega proračuna.

Strokovni vodja v Švici je bil profesor Kuonen iz Visoke tehnične šole v Zürichu (ETH). Ob njegovem prisrčnem sprejemu in prizadevnem vodenju čutim dolžnost, da se mu še enkrat zahvalimo.

Pretnar Franc, oec.

VODENJE KNJIGOVODSTVA PO TOZD

Vodenje knjigovodstva za podjetje in organizacije, ki upravljajo družbeno premoženje, so vedno urejali ustrezni zakonski predpisi. Pravilno vodenje knjigovodstva je velikega družbenega pomena. Tako je možen natančen vpogled družbenih dejavnikov v poslovanje podjetja po eni strani, po drugi pa omogoča delovnim ljudem pregled nad rezultati njihovega dela. Sedanji zakon, ki je urejal vodenje knjigovodstva, je v prvem členu določal, da je v enem podjetju z več TOZD-i dovoljeno voditi knjigovodstvo skupno za celotno podjetje. V okviru skupnega knjigovodstva pa morajo biti zagotovljeni po TOZD tisti podatki, ki omogočajo interne obračune dohodka po TOZD tako, da so delavci obveščeni o rezultatih svojega dela.

Ker to določilo zakona o knji-

govodstvu ni predvidevalo posebnih sankcij in ker je bilo morda premalo konkretno, je bil 27. junija sprejet zakon o spremembi zakona o knjigovodstvu. Celotno knjigovodstvo je od 30. septembra 1975 dalje treba voditi za vsako TOZD, tako kot smo to delali do sedaj za podjetje. Zaradi take spremembe zakona so računovodski delavci v podjetju pred izredno težko nalogo, kako spremeniti oz. dopolniti v tako kratkem času sedanjo knjigovodsko evidenco, da bo možno izdelati začasne - tj. periodične obračune po TOZD. Kaj pomeni izdelati periodične in zaključne račune po TOZD v primerjavi z dosedanjimi zahtevami zakona, ko je bil potreben le en periodični in zaključni račun, bomo skušali pojasniti s statistično primerjavo prejšnjega s sedanjim obsegom dela.

Če ne bi imeli v podjetju računalnika in sodobnega knjigovodskega stroja, bi morali dodatno zaposliti vsaj še enega finančnega knjigovodjo za glavno knjigo in vsaj enega za stroškovno evidenco, morda pa tudi več.

Bilanca podjetja ima obrazec "bilanca uspeha" na 6 straneh v 6 izvodih, obrazec "bilanca stanja" na 8 straneh v 3 izvodih, obrazec obračun davka iz dohodka TOZD na dveh straneh v 3 izvodih, obrazec TOS na eni strani v treh izvodih, obrazec "obrač. 3" odvisno od obsega investicij po TOZD cca 2 strani v treh izvodih, obrazec os.t. na dveh straneh v dveh izvodih, obrazec "os" na eni strani v dveh izvodih, obrazec TV na eni strani v dveh izvodih, obrazec "pb 1. s" na dveh straneh v dveh izvodih, obrazec "2" na eni strani v dveh izvodih.

Če te obrazce seštejemo, jih je v vseh izvodih za 89 strani za podjetje kot celoto. Ko bomo morali bilance in periodične obračune napraviti po TOZD, pomeni za 7 TOZD sedemkrat toliko strani, tj. 623 strani. K temu moramo prišteti še podatke o združenih sredstvih in podatke o skupnih službah, ki zavzamejo še okoli 70 strani. Tako bo vseh obrazcev okoli 700 strani.

Kot vidimo, so zahteve za računovodstvo zelo obsežne; tako smo delavci v računovodstvu precej zaskrbljeni, ali bomo uspeli opraviti to obsežno delo ali ne. Če pa bi zakasnili z obračunom so predvidene ostre sankcije. Storiti bomo morali vse, da bi uspeli. Zato bomo določili ljudi, ki bodo odgovorni za izpolnjevanje teh obrazcev za posamezne TOZD. Za samo ročno prepisovanje, ki je izrecno potrebno za vse obrazce, pa bo treba angažirati sodelavce iz ostalih sektorjev v skupnih službah in tudi iz TOZD.

Veber Ivan, dipl.ing.

SREČANJE

Zapisal sem vsebino pogovora s Francem Kendom, upokojenim gozdnim delavcem. Sedaj živi na Lomah pri Nemškem rovtu v lični hiši, še vedno bister in veder. Spominja se preteklih časov, ki nam odkrivajo marsikaj zanimivega. Njegovo življenje je podoba neuklonjivega gorenjskega gozdarja, ki se ni vdal niti najtežjemu v življenju. Dnevno ga srečujem, ko pešači v tri kilometre oddaljeno Bistrico. Je lovec in zato mu noga v osemdesetem letu življenja še vedno ni utrujena.

Rodil se je konec preteklega stoletja. V prvem letu življenja je okusil ogljarsko bajto v Biški na Jelovici. Oče je ogljaril, mati je pomagala in še gospodinjila ter skrbela za otroke. Mladi Franc je s sedmimi leti začel hoditi v bohinjško šolo, ki je bila slovenska. Osnovna šola je trajala šest let. Ob četrtilih ni bilo pouka, ker je bila na ta dan ponavljalna šola za sedmo in osmo leto šolanja. Zadnje leto ponavljalne šole je bil star štirinajst let. Delal je že kot gozdni delavec v očetovi partiji in iz Ribčeve planine hodil v Bistrico v šolo.

Iz otroških let se spominja svoje prve kope. Naredil jo je - po očetovih navodilih - med počitnicami star osem let. Visoka je bila slab meter. Iz drugega šolskega leta se spominja

otvoritve bohinjske železnice. Na slavnost se je pripeljal sam cesar Franc Jožef. Šolarji so mu zapeli cesarsko državno himno: "Bog ohrani, bog obvaruj nam cesarja Avstrije..." Naslednje leto (1907) je bil med počitnicami pri starem očetu v Malijevih robeh. Imel je deset let in že je sam naredil svojo prvo pravo kopo. Stari oče ga je poslal domov na Lome po zaseko, kruh, koruzno moko in malo soli. Preden je šel, je skuhal žgance in zelje, ju zabelil, zraven pa sta imela kislo mleko z Bitenjske planine. Po zajtrku se je spuščal po frati in na Vandrovčevem kopišču je skočila čez pot velika rjava žival s tako močjo, da je hosta pokala. Takoj je vedel, da je medved, ker ga je videl pred tem pri komedijantih. Od strahu je tekel do doma. Stara mati ni verjela in ga je opogumila tako, da mu je vlila malo žganja v čaj. Ko se je vračal, je od Vandrovčevega kopišča tekel do starega očeta. Tudi on se je delal, kot da ni medveda. Po treh tednih je medveda ustrelil Petranov lovec. Pred tem dogodkom dolgo časa niso opazili medveda v Bohinju. Leta 1914 je bil še en medved na Jelovici, ki ga je Franc tudi videl. Tedaj so živeli v kožarici v oddelku 48 nad Ribčevo planino. V partiji je bilo šest "golcarjev". Ker jim je začel nekdo jemati kruh, je prišlo celo do prepira. Ponoči pa je oče videl močnega jelena, ki je hodil pospravljat pomije. Od tedaj so mu nastavljali kruh in sol, da so ga ponoči lahko gledali. Takrat jelen ni bil znan v našem kraju. Nekega dne sta pritekla dva preplašena delavca, češ da sta videla medvida. Naslednji trenutek je zagledal jelena in za njim medveda, kako je kobalil čez posekane smreke in kupe vej. Da mu je jelen ušel, so vedeli, ker so ga še sledili. Čez tri tedne so lovci ustrelili oba. Naslednji medved je bil v Bohinju uplenjen šele čez pol stoletja.

V očetovi partiji je Franc ogledaril in drvaril, v snegu pa samotež vozil to, kar je naredil. Tudi les so "cigali" na mesta, od koder so "furmani" vozili les v dolino. Delovni čas je

bil od noči do noči. Glavna transportna naprava je bila žičnica v Podkoritu. Dva do tri mesece so bili pozimi brez dela. Gozdni delavci so bili "akordantje". V skupinah tri do šest so prevzeli delo na licitaciji, ponavadi cele oddelke. Pogodba je zajemala vse faze dela, vključno nego in spravilo do mesta, kjer so les prodajali. Navadno je bila to zgornja postaja žičnice ali Prečnik nad Nemškim rovtom. Z licitacijo je gozdna direkcija dosegla, da so si delavci sami zbijali ceno. Prvo akontacijo so dobili, ko so izdelali tretjino lesa. Glavno plačilo pa je bilo po opravljenem delu šele drugo leto, navadno v februarju.

Zanimiva procedura je bila ob prevzemu izdelanega lesa. Najprej so delavci morali pripraviti les "na mero". To je pomenilo, da je bila oblovina zbrana na mesta, kjer so jo "zalagali" v zimske kupe. Hlodi so bili poravnani in razmaknjeni, čela prosta. "Celuloza" je morala biti na legah, prav tako v eni vrsti in razmaknjena, da je mera lahko zaobjela vsakega posebej. Pri prevzemu so sodelovali: gozdar (ferštinar), čuvaj (borštinar) in dva delavca, ki sta žigosala. Prvi delavec je z dvometrsko palico meril čuvaju sredino štirimetrskega hloda in žigosal s "Kund K" žigom čelo, nasprotno čelo je žigosal drugi delavec s kolobrojem. Čuvaj je križno meril, gozdar pisal. Medtem, ko so bili hlodi žigosani s črno barvo, z žigom in kolobrojem. Po merjenju so delavci založili v zimske kupe ločeno hlode in celulozo, ker so vozili le v snegu. Direkcija je pošiljala kontrolo, ko so bili kupi že naloženi. Delavci so morali na ukaz določene kupe razvleči in gozdar je moral meriti posamezne hlode, ki so bili vsi oštevilčeni in podatki poslani direkciji. Franc se ne spominja primera, da bi kdaj ugotovili napako.

Ravno prav star je dočkal pričetek prve svetovne vojne. Preživel je rusko in italijansko fronto, bil dvakrat ranjen, zbolel za tifusom in malarijo ter preстал lakoto v italijanskem ujetniškem taborišču pri Veroni.

Koncem leta 1919 je na pol mrtev dočakal transport v domovino.

Zopet se je vrnil v gozdove revirjev Ribčeva planina in Bistrica. Leta 1929 je vstopil v Komunistično partijo. Na volitvah za notranjega ministra dr. Koročca ni hotel sodelovati, zato mu je tedanji upravitelj protipravno odvzel že prevzeto delo v oddelku 3. Z grožnjo ga je celo prisilil, da je podpisal prejem denarja, ki so ga dobili kasneje najeti delavci. Zadnjič je kuhal oglje leta 1933 iz prevzetih odpadkov v oddelku 64 in ga zvozil samotež na Vresje.

Druga svetovna vojna je bila za gozdne delavce še posebno nevarna. Gozd je predstavljal nevidno fronto in tega so se zavedali tudi Nemci. Franc je vedel, da je na seznamu sovražnikov države in je hotel k partizanom. Vendar je zaradi boleznih dobil nalogo vzdrževati vezo. Bolezen ga je tako oslabil, da ni mogel več delati. Bolniškega dopusta tedaj nisi mogel dobiti in le dr. Wolfu in tedanjemu uvidnemu upravitelju Lazariniju se lahko zahvali, da se je s težavo pretolkel. Kot člana partije ga je zaslišal tudi gestapo. Spraševali so ga o partizanih. Leta 1944 so ga z

Kenda Franc - gozdarski starosta - foto Veber Ivan

ženo, hčerko in štirinajstimi drugimi družinami iz Bohinja selili v Nemčijo. Tedaj je živel na Nemškem rovtu. Isti dan so selili tudi največjega kmeta v vasi Medja z družino. Kenda, ki je bil med najrevnejšimi, je moral iz obkoljene hiše v 20 minutah. Pri Medju so potrebovali štiri ure, da so ga dodobra izropali. Transport je iz Medvoda vozil na Bavarsko, kjer so jih ločili in dodelili za razna dela. Franc je dobil delo na žagi, kjer so lačni garali 12 do 13 ur. Lastnik je bil zagrizen gestapovec in je pretepal ujetnike. Tam je spoznal sotrpine Italijane, Ruse, Poljake in Romune. Bili so vedno lačni. Zato je skušal priti med gozdne delavce. Ko je lastnik to izvedel, ga je ponovno pretepel in mu obljubil smrt. Večina drugih Nemcev je bila usmiljena z ujetniki na žagi.

Po propadu Nemčije je najprej poiskal ženo in hčerko. Zbral je še 30 Slovencev po Bavarski in krenili so peš proti domu. Iz blaga so si napravili značke: trobojnice, ki so jim služile za propustnice pri Američanih, ki so poznali ime Tito. Ko so bila organizirana taborišča za povratnike, so potovali od enega do drugega tako, da so se 19. julija vrnili domov.

Že naslednji mesec je zopet prišel za sekuro in žago za obnovo domovine. Leta 1946 so ustanovili sindikalno podružnico in Franc je bil izvoljen v njen odbor. Ob izpolnjevanju prve petletke je bil nagrajen za predčasno izpolnjevanje obveznosti. Postal je tudi član prvega delavskega sveta leta 1950, v upravnem odboru pa je bil do upokojitve decembra leta 1953. Po upokojitvi ni počival. Lotil se je obnove domače hiše. Iz vegaste bajte je zgradil trdno hišo. Več kot deset let se je z dvema sosedoma mučil za električno napeljavo, ki je sprva zadostovala komaj za luč. Šele odkar so tretjič postavili drogove, imajo normalno električno napetost.

Francu Kendu želim, da še dolgo v miru in sreči uživa sadove svojega dela v krogu svoje družine in zelene bratovščine.

Veber Ivan dipl. ing.

GOZD IN DIVJAD V NARAVNEM RAVNOTEŽJU

Skoraj vsa naša divjad prebiva v gozdovih. Gozd ji predstavlja tudi hrano, saj je več kot devet desetih divjadi rastlinojedov. Pretirane posledice hranjenja so gozdne škode po divjadi, ki se pojavijo, če je prehranjevalna sposobnost gozda premajhna. Največjo prehranjevalno sposobnost ima prirodni gozd z bogato podrastjo, grmovjem, mešan in bogat z listavci. Najsiromašnejši so čisti iglasti gozdovi srednjedobne starosti. Človek je z gospodarskimi ukrepi pospeševal rast smreke in jelke zaradi višje cene lesa in s tem nehote osiromašil prehranjevalno sposobnost gozdov. Cilj lovškega gospodarjenja je visok stalež in bogat lov. Lovci so iztrebili večjo mesojedo divjad in s tem povečali število rastlinojedov. Zatrli so volka in risa, močno pa je razmnožil srnjad, jelenjad, divje prašiče, gamse itd.

Lani so nemški znanstveniki seznanili javnost, da zaradi visokega staleža divjadi nastaja v gozdovih Srednje Evrope zaskrbljujoča škoda. Divjad objeda mlada drevesa in ogroža bodoče sestoje. Otežkočena je pomladitev posameznih drevesnih in grmovnih vrst. Najbolj kritično

škodo povzroča jelenjad. Eno-lični gozdovi ji zlasti pozimi ne nudijo ustrezne prehrane, zato začne lupiti lubje mladih dreves. Lupljenje samo je znak, da jelenjad ne dobi ustrezne prehrane. Ta pojav so skušali omejiti z umetnim krmljenjem s suhimi krmili. Posledice pa so bile ravno nasprotno kot so pričakovali. Divjad je iz potrebe po vlažni oleseneli hrani še bolj obžirala poganjke in lupila mlada debla. S krmljenjem nastaja tudi koncentracija divjadi, kar zopet povečuje škodo. Preden gozd dozori, preteče dolga vrsta let in ker se škoda seštevava, je končni rezultat lahko porazen. Na nekaterih gozdnih gospodarstvih v Sloveniji je že prišlo do sporov med lovci in gozdarji. K sreči na našem območju še nimamo takih primerov. Oglašajo pa se kmetovalci, ki jim ponekod sedanja gostota srnjadi otežkoča gojitev nekaterih posevkov, npr. ajde, fižola. V preteklih dveh letih so na Gorenjskem povzročili večjo škodo divji prašiči, ki se močno razmnožujejo v naših gozdovih, hrano pa si morajo iskati na kmetijskih površinah, ker so gozdovi zanje presiromašni. Tudi krmljenje divjih prašičev je ponekod povzročilo

Čreda gamsov na pohodu - foto Veber Ivan

večjo škodo, ker prašič zahteva redno in dovolj krme; to pa je težje zagotoviti.

Gozdne škode ni tako lahko popraviti, kot bi si nekdo predstavljal. Poškodovan sestojev pomeni dolgoročno škodo. Samo z zmanjševanjem staleža gozdne škode ne bomo odpravili, če gozdarji ne bodo vzgajali sestojev z večjo prehranjevalno sposobnostjo. Večkrat gozdarji v svoji tankovestnosti posekajo podrastje, ki nikomur ne škoduje, predstavlja pa glavno hrano divjadi. V Kočevju pri osnovanju novih sestojev upoštevajo tako zmes drevesnih vrst, ki lahko prehranjuje divjad. V to jih je pripeljala škoda, ki jo je povzročila divjad. Pri zmanjševanju škode so šli še dalje. Naselili so v preteklem stoletju iztrebljenega risa.

Dvajseto stoletje kaže v Evropi "eksplozijo" parkljaste divjadi. Eden od vzrokov je podrto ravnotežje med rastlinojedi in mesojedi. V Sloveniji smo zato prenehali plačevati nagrado za uplenjene volkove, v tujini se celo navdušujejo, da bi jih celo naselili. Novejša odkritja nam kažejo volka v manj krvavi luči, kot smo bili vajeni. Lovci sami tarnajo, da jim previsoki staleži parkljaste divjadi povzročajo manjšo kakovost trofej in težo divjadi, kar pa ni zaželjeno niti z lovskogospodarskega, niti s športnega vidika. Le ostrejšim življenjskim pogojem alpskega podnebja se imamo zahvaliti, da se redkeje srečujemo s takimi problemi. Naslednji pojav so epidemične bolezni, ki se širijo med pregosto naseljeno divjadjo.

Istočasno lovci ugotavljajo, da je določene vrste divjadi manj kljub potrebni zaščiti. Najbolj so prizadete ptice. Slabše je le še z ribami in ostalimi vodnimi prebivalci. Zopet smo gozdarji tisti, ki lahko povzročamo škodo ptičjemu svetu s tem, ko z odstranjevanjem starih duplastih debel uničujemo gnezdišča z neustreznim čiščenjem pomladitvenih površin in gozdnih robov zatiramo grmovne vrste, ki so pomembne za ptičjo hrano. V gorskih gozdovih raste jagodičje po jasad, zato jih ne pogoz-

dujemo do zadnjega metra. Tudi v ptičjem svetu je človek z iztrebljanjem mesojedih ptic ujed začel rušiti naravno ravnotežje. Ko je razredčil skobce in kragulje, so se preveč razmnožile šoje, srake, krekovti, ki so v večjih množinah zelo nevarni ostalim pticam zaradi uničevanja jajc v gnezdih in pobiranja mladičev. Podobni primeri so nastali pri zatiranju glodalcev. Z mišjim strupom so se zastrupile podlasice in glodalci so se še bolj razmnoževali.

Iz študije M. Adamiča o številčnosti populacij nekaterih vrst divjadi v Sloveniji v zadnjem stoletju je razviden porast parkljaste divjadi. V tem stoletju je videti dva izrazita upada v času prve in druge svetovne vojne; izjema je le divji prašič. Jelen se je v zadnjih 100 letih namnožil štiridesetkratno, srnjad skoraj šestkratno, gams petkratno. Divji prašič je bil pred 100 leti še iztrebljen in se je pojavil šele v začetku tega stoletja. V zadnjih štiridesetih letih se je

njegovo število poštirinajsterilo. Avtor pojasnjuje, da opisana divjad prebiva v gozdu in da so se v tem času površine gozdov povečale na račun kmetijskega zemljišča. Izboljšala se je sestava gozdov, ki se intenzivno pomlajuje s sečnjo. Gamisu naj bi pomagala manjša pašarstva in koz v planinah. Divji petelin, ki se je najbolj namnožil okoli leta 1910, zavzema danes le osmino takratnega števila. Tudi število ruševcev se je zmanjšalo. Današnji stalež je polovica števila izpred sto let. Pred 40 leti je bilo stanje pri ruševcu še slabše, bilo jih je le tretjino. Za razmere našega ožjega teritorija teh podatkov ne bi mogli neposredno uporabiti, ker so le-ti računani za celo Slovenijo na podlagi evidentiranega odstrela. Vendar se le kaže porast in upadanje populacij posameznih divjadi, katerih glavni povzročitelj je človek. So znanilci porušeni naravnih ravnotežij, kar končno vedno škodljivo vpliva tudi na življenjske pogoje človeka.

Jere Stane

Tekmovanje gozdnih delavcev

V okviru kmečkega praznika, ki je potekal v nedeljo, 7. 9. 1975, je bilo tudi tekmovanje gozdnih delavcev, sekačev motoristov, OZD GG Bled. Tekmovanje je organiziralo društvo inženirjev in tehnikov GG Bled.

Imelo je dvojni namen. V okviru prireditve kmečkega praznika smo želeli prikazati tudi delo sekačev motoristov. Hkrati pa je bilo to tudi izbirno tekmovanje. Izbrali smo pet najboljših sekačev, ki nas bodo

Prvo mesto v tekmovanju sekačev je dosegel Beznik Lovro

- foto
Veber Ivan

zastopali na republiškem tekmo-
vanju sekačev motoristov, ki bo
18. in 19. 9. 1975 v Postojni.

Tekmovali so v sedmih disci-
plinah - v petih standardnih, dve
pa sta bili povsem novi. To sta
podiranje na balon in pa preiz-
kus teoretičnega znanja v moto-
roznanstvu, teoriji dela in sa-
moupravljanju. Obe novi disci-
plini prideta v poštev tudi na
republiškem in zveznem tekmo-
vanju

Bilo je osemnajst tekmovalcev.
Tako starostna struktura kot tu-
di struktura glede na dolžino
delovne dobe, sta bili dokaj pi-
sani. Zanimivo je to, da so bi-
li po tekmovalnih uspehih v pr-
vi vrsti predvsem starejši se-
kači za katere bi lahko rekli,
da so bili bolj natančni in pre-
udarni. Za mlajše pa sta bili
značilni zaletavost in zagnanost,
ki pa nista rodili dobrih uspe-
hov.

Nagrajeni so bili vsi tekmoval-
ci, ne glede na dosežene uspe-
he. Praktične nagrade, ki so
jih prispevala posamezna pod-
jetja, so izbirali sami.

Tekmovanje je spremljalo tudi
veliko število gledalcev, ki so
delo sekačev motoristov z zani-
manjem spodbujali. Predvsem

Predaja pokala ekipi za IV. me-
sto iz TOZD Jesenice - foto Ve-
ber Ivan

so bili navdušeni nad disciplino,
ki je prikazovala kleščenje vej.
Pomanjkljivost je bila le ta, da
jih nismo sproti obveščali o re-
zultatih posameznih tekmoval-
cev. V kolikor bi s tako obliko
tekmovanja nadaljevali, bi bilo
nujno treba urediti obveščanje
gledalcev, kar bi vsekakor po-
večalo zanimivost in tekmoval-
no vzdušje tudi pri gledalcih.

Samo tekmovanje je potekalo po
predvidenih načrtih in ni pov-
zročalo nepredvidenih težav.
Zato se je treba zahvaliti pred-

vsem prizadevnim organizator-
jem, ki so kljub pomanjkljivi
tehnični opremlitvi brezhibno iz-
vedli nastop vseh sekačev, hkrati
pa so v zelo kratkem času
tudi izračunali tekmovalne re-
zultate.

Naj ob koncu poudarim tudi to,
da je bilo vse delo, tako v ok-
viru priprav kot izvedbe, izve-
deno prostovoljno.

Doseženi so bili sledeči tekmo-
valni uspehi:

Rezultati tekmovanja:

Mesto	Priimek in ime	TOZD gozdarstvo	Skupno štev. točk
1.	BEZNIK Lovro	Pokljuka	565
2.	ZALOKAR Alojz	Pokljuka	537
3.	ZORČ Franc	Pokljuka	521
4.	BABIČ Ilija	Jesenice	496
5.	PEJIC Ivo	Bohinj	491
6.	JELIĆ Ante	Radovljica	483
7.	BEZNIK Ciril	Pokljuka	480
8.	ALEKSIĆ Pero	Bohinj	479
9.	RAZPET Pavel	Bohinj	473
10.	NOČ Albin	Jesenice	445
11.	ULČAR Janko	Pokljuka	445
12.	BJELIĆ Tomo	Radovljica	433
13.	PEJIC Ivica	Bohinj	419
14.	TUTIĆ Viktor	Radovljica	393
15.	GANIĆ Jure	Bohinj	388
16.	RIBARIČ Alojz	Bohinj	330
17.	BABIĆ Drago	Jesenice	301
18.	KOVAČEVIĆ Marko	Radovljica	269

Ekipna uvrstitev:

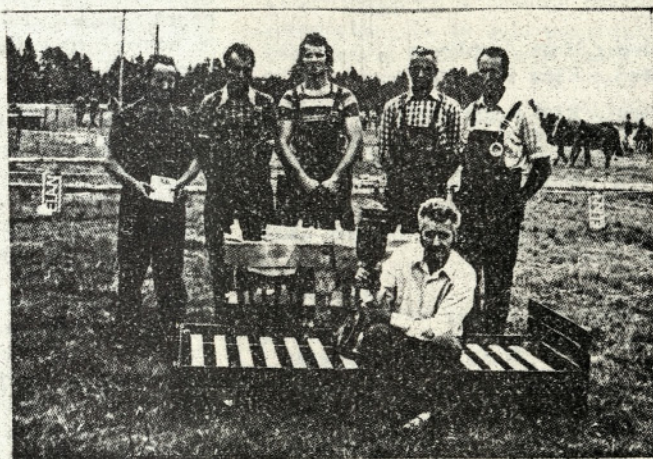
I.	TOZD Gozdarstvo POKLJUKA	
	1. BEZNIK Lovro	565 točk
	2. ZALOKAR Alojz	537 "
	3. ZORČ Franc	521 "
		<u>1.623 točk</u>
II.	TOZD Gozdarstvo BOHINJ	
	1. PEJIC Ivo	491 točk
	2. ALEKSIĆ Pero	479 "
	3. RAZPET Pavel	473 "
		<u>1.443 točk</u>
III.	TOZD Gozdarstvo RADOVLJICA	
	1. JELIĆ Ante	483 točk
	2. BJELIĆ Tomo	433 "
	3. TUTIĆ Viktor	393 "
		<u>1.309 točk</u>
IV.	TOZD Gozdarstvo JESENICE	
	1. BABIČ Ilija	496 točk
	2. NOČ Albin	445 "
	3. BABIĆ Drago	301 "
		<u>1.242 točk</u>

REPORTAŽA:

Tekmovanje v gozdarskih spretnostih Bled, 7. 9. 1975

1. Pripravljeni na štart
2. Prva disciplina: Obračanje meča motorne žage
3. Druga disciplina: Prežagovanje hloda
4. Tretja in četrta disciplina: Podsekovanje in podžagovanje z motorno žago
5. Peta disciplina: Obvejevanje
6. Šesta disciplina: Podiranje debela v cilj
7. Sedma disciplina: Reševanje vprašanj o motorni žagi tehniki dela in samoupravljanju TOZD Pokljuka Bohinjci
8. Zmagovita ekipa:
9. Drugouvrščeni: Bohinjci
10. Republiški poslanec tov. Jere predaja pokal tretjevrščeni ekipi TOZD Radovljica
11. Med razglasitvijo
12. Tudi Jeseničani so osvojili pokal
13. Zmagovalec med posamezniki je bil tov. Beznik Lovro
14. Veselje je vladalo med vsemi udeleženci (Pejić Ivo)
15. Bohinjci so si pred tekmovanjem zastavili cilj: osvojiti hleb sira (Pejić Ivica)

Veber Ivan

Pokljuški sekaci - tekmovalci s trenerjem v sredini - foto Veber Ivan

Pejić Ivo
sprejema darilo
na častni tribuni

- foto Veber Ivan

Reš ing. Janez

Uspeh na 6. lesariadi

6. Lesariada 75 - 6. letne športne igre lesarjev in gozdarjev iz vse Slovenije, res izredna in velika športna prireditev, je bila letos v Ljubljani 13. in 14. junija. Športni park Kodeljevo je bil dva dni prizorišče zanimivih bojov v šestih športnih disciplinah: malem nogometu, odbojki, balinanju, kegljanju, streljanju in šahu, v katerih so delavci in delavke 51 delovnih organizacij merili svoje moči. Letos so na Lesariadi, katere organizator je bil Republiški odbor sindikata delavcev lesne industrije in gozdarstva, prvič tekmovali tudi delavci gozdnih gospodarstev. Za tako pomemben dogodek je organizator pripravil celo poseben pokal za zmagovalca pri gozdarjih. GG Bled so zastopale samo tri moške ekipe v odbojki, malem nogometu in streljanju. Kljub vsem okoliščinam in težavam tako pri sestavah ekip, pripravah ter opremljenosti, je doseženi uspeh zavidanja vreden. Ekipno je GG Bled od 51 nastopajočih delovnih organizacij zasedlo 32. mesto z 58 točkami, oziroma 2. mesto za GG Postojna v posebni razvrstitvi za pokal gozdarjev. Uspeh naše ekipe pa bi bil lahko precej večji, če bi bili številneje zastopani in bi tekmovali tudi v vseh ostalih disciplinah, saj vemo, da imamo dobre športnike tudi v teh. Enakovredno bi se tako lahko vsaj pomerili s kolegi iz Postojne za pokal gozdarjev.

Najbolje se je od naših uvrstila ekipa v odbojki, kjer smo po hudih bojih zasedli 2. mesto in osvojili tudi medaljo. Ekipo so sestavljali Zorec, Torkar, Smukavec, Vidic, Silič in Tolar. Nesrečno je v tekmi za uvrstitev v četrtfinale tekmovanja v malem nogometu naša ekipa izgubila z ekipo KLI Logatec po streljanju enajstmetrovk (3:4). Za našo ekipo so nastopali: Reš, Lakota Peter, Torkar, Zalokar, Gorzetti, Colja, Kobilica, Slivnik in Cerkovnik. V končni uvrstitvi je ekipa zasedla 9. mesto

od 39 nastopajočih. Nekoliko so nas razočarali naši strelci, ki so od 1000 možnih nastreljali le 542 krogov in v skupni raz-

vrstitvi od 41 nastopajočih ekip dosegli 39. mesto. Streljali so: Vertelj, Por, Koblar, Jakun in Milenkovič.

REZULTATI:

O d b o j k a

Predtekmovanje v skupini C:

GG Bled : LI Kočevje 2:0
GLIN Nazarje : GG Bled 0:2

Četrfinale

GG Bled : Marles Maribor

Polfinale

GG Bled : Elan Begunje

Finale

Lesna Slovenj Gradec : GG Bled

Končni vrstni red:

1. Lesna Slovenj Gradec 28 točk
2. GG Bled
za skupno uvrstitev 24 točk
3. Elan Begunje

Nastopilo je 22 ekip

M a l i n o g o m e t

Predtekmovanje v skupini F:

GG Bled : Hoja Ljubljana 4:3
GG Bled : Elan Begunje 1:0

Osmina finala

GG Bled : KLI Logatec 3:4
(0:0, 0:0) po streljanju enajstmetrovk

Končni vrstni red:

1. Glin Nazarje
2. Lipa Ajdovščina
3. KLI Logatec
9. GG Bled 31 točk
za skupno uvrstitev

Nastopilo je 39 ekip

S t r e l j a n j e m o š k i:

Končni vrstni red:

1. GG Postojna 811 krogov
2. Brest Cerknica 807 krogov
3. Stol Kamnik 800 krogov
39. GG Bled 542 krogov
3 točke za skupno uvrstitev

KONČNI SKUPNI VRSTNI RED EKIP:

1. Uniles Meblo Nova Gorica 213 točk
2. Slovenijales Brest Cerknica 207 točk
3. Elan Begunje 174 točk
7. GG Postojna 149 točk
9. LIP Bled
31. GG Bled 58 točk

In na koncu še nekaj ugotovitev glede tekmovanja in doseženih rezultatov na 6. Lesariadi. Odlika letošnje Lesariade je bila množičnost. Rekorden odziv, posebno s strani nekaterih delovnih organizacij potrjuje, da je telesna kultura vse bolj vsakdanja potreba delovnega človeka.

To pa pomeni, da bi morala biti telesna kultura tudi eden temeljnih elementov in dejavnikov vseh organizacij združenega dela in njihovih sindikatov. Tudi v našem kolektivu opažamo nezainteresiranost in nepripravljenost pri sodelovanju, pomoči in organizaciji. Težave smo imeli

že pri sestavi ekip, šahisti pa se kljub prijavi tekmovanja sploh niso udeležili. Nastopili smo tudi brez vsakih priprav in uigravanja, v svoji opremi itd. Morda se bo našel kdo, ki bo gledal na tako sodelovanje kot tratenje denarja in zapravljanje časa. Vendar pa se moramo zavedati, da je telesna kultura eden od dejavnikov, ki fizično, psihično in socialno bogati, sprošča in obnavlja človeka, ter ga pomaga oblikovati v vsestransko razvito osebnost. Koristi so torej precej širše.

Priprave na taka tekmovanja v ostalih delovnih organizacijah potekajo skozi vse leto v raznih medsebojnih srečanjih in organiziranih treningih. Zato so uspehi naših ekip veliki, glede na to, da so bile sestavljene tik pred nastopom na Lesariadi in nepripravljene. Nepripravljenost je namreč največkrat že naprej obsojena na težji boj in slabše rezultate. Tudi v našem kolektivu oz. pri sindikalni organizaciji pogrešamo športnega referenta, ki bi vse leto organizacijsko skrbel in povezoval vse aktivnosti ter skrbel za ekipe in ne nazadnje tudi za opremo ekip. Tudi v tem smo bili med zadnjimi, če ne prav zadnji. Večina ekip je bila enotno oblečena v trenirke in drese z napisi delovnih organizacij, mi pa smo bili kot liščki pisani v opremi, ki si jo je poiskal vsak sam. Tudi v majicah z napisi Almire smo zastopali barve GG Bled. Vendar pa so bile naše želje po uspehu toliko večje, saj bi le tako lahko dokazali in opravičili zahteve po celoletnih pripravah in potrebnih primernih opremi.

Tekmovalci, ki smo sodelovali na letošnji Lesariadi, želimo, da bi naslednje leto številneje zastopali barve GG Bled in da bi bil naš uspeh še večji. Med sodelavci in sodelavkami naj zaslužena medalja vzbudi željo, da bomo številnejši sposobni priboriti marsikatero točko več za skupno uvrstitev.

6. LESARIADA 75

SPORTNE
IGRE
DELAVCEV
LESARSTVA
SLOVENIJE

Odhod Pfajfar Matije v pokoj

Lani v oktobru je bil starostno upokojen tovariš Matija Pfajfar. Slovo ob odhodu tako pomembnega sodelavca je bilo preskromno. Zato se mu želimo naknadno oddolžiti in zahvaliti za njegovo veliko prizadevanje na delovnem mestu in v političnem ter samoupravnem udejstvovanju. Od uvedbe samouprave je bil skoraj vsa leta član delavskega sveta podjetja ali obrata ter raznih odborov. Nekaj let je bil zelo sposoben predsednik delavskega sveta podjetja. Boril se je za pravice delavcev. Od leta 1947 do 1949 je bil zaposlen pri Gozdnem obratu Radovljica, kasneje pa pri nas na Martinčku. Po njem se imenuje na Martinčku tudi "Matijeva bajta". Do leta 1964 je bil zaposlen kot sekač, kasneje pa kot marljiv in ugleden pomočnik revidnega vodje. Bil je član ZK, skoraj 2 leti pa tudi borec NOV.

Želimo, da bi še dolga leta ostal zdrav in da bi nas večkrat obiskal, da bi tako osvežili spomine na skupno preživetih 23 let.

Upokojitev Horvat Martina

Tovariš Horvat Martin je bil pri nas zaposlen od leta 1960 do decembra 1974. Sedaj je starostno upokojen. Sprva je delal pri poseku, vendar so mu kasnejša leta popuščale moči in ni mogel več opravljati napornega sekaškega dela. Zato mu je bilo dodeljeno delo na cesti.

Ob odhodu v pokoj je imel samo 13 let delovne dobe, zato je njegova pokojnina minimalna. Že ob slovesu se je zavedal, da si bo moral še dodatno služiti kruh za boljše preživljanje. Z uvedbo beneficirane delovne dobe bo vendarle pridobil še naknadno delovno dobo za delo pri poseku.

V vsem času zaposlitve pri nas je bil skromen in nasmejan. Želimo, da ga spremlja dobra volja še naprej in da preživi zdrav še mnogo let.

Zajtrk mora biti sestavni del prehrane

Klemenčič Anica

V zadnjem času čitamo in poslušamo po radiu vedno več polemik o tem, zakaj ima veliko naših ljudi slabe prehrabene navade. Vzroki za to so prav gotovo različni. Ker pa redno zajtrkovanje v veliki meri prispeva k zdravju in varovanju zdravja našega delavca, je tudi naša ambulanta posvetila malo več pozornosti vzrokom, zakaj ljudje ne zajtrkujejo.

Zajtrk mora biti sestavni del naših vsakodnevnih obrokov. Če pogledamo našo industrijo in fiziološke potrebe po vsakodnevnih kalorijah našega organizma z medicinskega stališča, bomo ugotovili, da spada delo v živilski industriji v srednje težko kategorijo. Za ta dela porabijo žene dnevno 2500 kalorij, moški 3500 - 3800 kalorij. Po fizioloških normah naj bi zajtrk predstavljal 15 % celodnevnih kalorij. Ob zbiranju anamnestičnih podatkov smo ugotovili, da po uživanju jutranjega obroka naše delavce lahko razdelimo v 3 skupine:

1. tisti, ki ne zajtrkujejo 60 %
2. tisti, ki zjutraj popijejo le topel napitek 25 %
3. tisti, ki imajo takomenovani krepek zajtrk, ki sestoji iz toplega napitka in kosa kruha z marmelado ali mesnim dodatkom 15 %

Analiza vzrokov je pokazala več zanimivih podatkov. Iz skupine 60 % delavcev, ki ne zajtrkujejo, je velika večina zelo oddaljena od tovarne. Ti delavci vstajajo v ranih jutranjih urah (med 3. in 4. uro). Jasno, da ob taki uri človek težko zaužije kaj več kot morda topel napitek. Verjetno pa bi tak delavec pojedel kos kruha z namazom med vožnjo z vlakom ali avtobusom, če bi se zavedal koristnosti zajtrka za njegov organizem.

V drugo tako perečo skupino pa spadajo žene z več otroki, ki nimajo popolnoma urejenega varstva in otroke zjutraj raznašajo v varstvo tudi po pol ure in dlje od svojega doma. Seve-

da pa so tu še bolj prizadete matere samohranilke. V zadnjo skupino pa spadajo delavci, ki si že v mladostnih letih niso privzgojili pravih prehrabnih navad in so tudi za sprejemanje kakršnihkoli nasvetov težko dostopni. To zadnjo skupino pa dopolnjujejo še alkoholiki. Vemo namreč, da bolnik - alkoholik že v zelo zgodnji fazi laholizma nima več potrebe po hrani, zlasti toplih obrokih, še posebno zajtrka; to nadomesti s šilcem žganja na tešče. Žal tudi teh med našimi delavci ni malo.

Problem zajtrkovanja je torej že problem naše storilnosti pri delu. Po izračunih 60 % najbolj ogroženih delavcev ne zaužije pravilno sestavljenega in dovolj zgodnjega obroka po 10 - 16 ur. To pa predstavlja veliko nevarnost bolezni želodca, vnetje želodčne sluznice, motnje v kislini sestavi želodčnega soka in vodi v splošno podhranjenost in oslabelost organizma. Tak organizem pa predstavlja lahek plen za vse druge bolezni, ki nam groze.

Vprašanje storilnosti?

Po teh podatkih vidimo, da delavec, ki začne delati ob 6. uri zjutraj, začne z energetskega rezervo ali pa je ta energetska moč, ki je potrebna organizmu za opravljanje dela, blizu 0. Ko po 10. uri zaužije malico kot svoj prvi obrok, se mu krivulja storilnosti začne dvigovati, po 11 uri dopoldne in doseže svoj višek šele okoli 12. ure. To pa nas vodi k razmišljanju in hkrati opozarja, da delavec ni dovolj pripravljen za opravljanje naporov, ki ga čakajo v prvi polovici delovnega časa.

Vse te ugotovitve so nam dale misliti, da je nujno potrebno nuditi možnost, da naš delavec zajtrkuje v delovni organizaciji pred začetkom dela. V nekem smislu smo s to zamislijo že uspeli, vendar razgovori z delovno organizacijo potekajo še naprej. Zajtrk naj bo v pravil-

ni obliki, ob pravem času in v vseh TOZD-ih. Na vaši strani pa je tedaj odločitev, koliko boste znali izkoristiti razumevanje vaše samoupravne skupnosti in kako ste se naučili varovati in spoštovati vaše zdravje.

Nikolaj Lapuh

Dvojne sence Dvojne sence

Duša se mi polni in izgoreva, ko zrem v noč Topla in kar mehka je. Napaja me s tisočero: črnimi grapami, skalami, prelestjo, sovami, mesečevim srebrom, z nepopisno radostjo. To je moj svet! To je drobni delček mojega bita; tisti pomembni delček, brez katerega ni tiste velike celote. To je moja kri, ki plove v še lepših mislih in razmišljanjih. Je moj duh, mejhen, pa vendar tako neznanško željan dojeti lepoto in skrivnosti, ki obdajata mene in okolico.

Kje, odkod, za koga je vzniknila ta prelest, ki smo jo zavrgli, zamižali pred njo od sramu ali požrešnosti. Kljub vsemu te vedno osvoji, prevzame, ti odpusti, pa zopet zavrže kot se spodobi.

Čudna, pa vendar pravična je do sina, ki ji ruva prsi, iz katerih je pil. Nežno, z otroško milino je začetkoma sesal njeno mleko. Ko se je zvampiril, je začel sesati njeno kri in žreti njeno meso.

Sovji hu-hu-huuu me popelje nazaj na pot, na katero sem stopil. Misli izginejo, stopijo se v nič. Kljub temu ne postajam prazen; tisti hu-hu-huuu me zopet polni, obliva mi plemenite misli, straši in pogumi hkrati! nekje je (še) ohranjen bit, poln preteklosti in naravnosti, divje svojskosti.

Omahujem ob začetem koraku na svetlo pot. Oblak spozna mojo namero. Zagrne mesec, ulovi žarke v svoj odev. Stopim v senco oblaka, ki je zatemnil smreke. Drevesa se začnejo

sramovati ob spoznanju obraza. Podvojijo sence. Stopil sem v noč.

Kot da korenine sproti zvijajo svojo rast okoli mojih nog. Oklepajo me in me ne puste naprej. Rinem, kljub uporu poti, rinem naprej. Hočem naprej! Ta svet: pot in drevesa, skale, tiho in prostranost, omejena z neskončnostjo, me vleče vase kot vrtinec in hkrati meče s svoje poti. Vztrajam. Hočem. Hočem!

Hu-hu-huuu! Zopet ga slišim. Korenina zagrabi nogo kot skrita past. Padem. Ko dvigam vse svoje, se mi smeje zopet od drugje skrivnostni, zaničljivi hu-hu-huuu. Še nisem vzravnal, še ne najdem poti, že zopet padam. Obležim: zmagan in vdan, ponižan in majhen.

Posmehljivi hu-hu-huuu me spremlja, pripoveduje in pove, da sem nekje, kjer ne vem. Poročljiv je vse bolj: nesramen, zaničujoč, sovražen. Ne obsojam ga, le skušam ga razumeti. Pravzaprav dobro razumem njegovo početje. To je dušek vsemu, česar do sedaj ni imel, ni mogel povedati, se ni mogel naslajati. Ima me. Kot izpoved svoje radosti, izpoved nečesa, kar ga že od davna muči: obsodba, čista obsodba! Vse drugo je kot za zraven.

Nisem ga več slišal. Vstajam, zakrilim z rokama, najdem ravnotežje, obstanem. Blaga svetloba počasi leze po stezi navzgor. Hiti mi nasproti, polni upanje in me poliva. Obdaja me.

Pozabljam prestano. Že grabim temo, mečem jo vsran, da pomagam svetlobi. Upanje zopet napaja smisel moje poti. Mislim, da počasi dobivam del igre, kanček smisla v svojo korist. Vztrajnost se vrača v misel, želja v upanje raste, kar razrašča se čez izgubljene upe. Svetloba tišči sence pod pot. Jaz pa hodim, tako želel bi hoditi.

Predramljen in zbran sem postal. Že sem vse dobival, videl pot za ovinki.

Hu-hu-huuu - zgini domu! Prekleta sova, rad te imam. Zakaj? Zakaj! Pusti me! Zakaj me preganjaš, zakaj prav meni očitaš tisto, kar počenjajo drugi. Razumem te, videl bi te rad! Tudi objel bi te, stisnil k sebi, pestoval. Tvoje oči so velike, rumene. Z velikimi zenicami, pripovedujoče. Skrivnostna in odkrita. Prekleta sova! Pusti me, prosim, prosim!

Zopet hu-hu-huuu iz senc. To niso mrtve sence; žive in preklete so. Kje naj hodim, da se izognem njihovim temam? Pod potjo ali nad njo? Ne izganjam me! Sence me skrivajo, kar se da hodim tiho. Rad bi se prelevil: rad bi te ubil! Moja želja te hoče ubiti, zbrisati, pregnati.

Drevesa, vrzite svoje goste, dvojne sence čez vse to! Noč, zakrij me! Zakrij tudi sovo, spremljevalko naše vesti. Ne! Misel, raje se okieni k drugi misli. Išči nove, druge poti: ne iz grape v skalo, ne iz konte v drevo. Ubij sovo! Da, železo imaš, oblikovano in votlo, z robovi in lesom. Vanj vtikaš svoj razum, mrzel in hkrati vroč. Prekleta, očitajoča sova! Kje si? Sedi na vejo, na bukovo vejo. Sedi in odpri te preklete rumene oči! Svoj razum ti pošljem mednje! Očitaj, da te z večjo slastjo pošljem stran. Da te ubijem! Kje si prekleti hu-hu-huuu?

Noč te daje, noč si sama. Pokaži oči, reci hu-hu-huuu. Otresem se te. Misel obdržim, ne bom je zamenjal z drugo. Oblasi se. Oglasi!

Gledam prazne veje. Tako prazne, kot sem sam. Ni je. Postala je tiha, kot da me začne razumeti. Postajava prijatelj? Me razume? Sta me sprejela oba, sova in noč? Noč vem, da me je. Pa sova? Zdaj se je zopet oglasila. Z gozdnega robu. Tako rad sem jo imel, zdaj pa sovražim njeno perje. Mehko, zoprno perje sivkaste sove. Prekleta! Hu-hu-huuu! Zopet. Rad ga imam. Začenjam kljub vsemu vključevati razum v razsodnost, v resnico prekletega zgubljenja. Mah, siv in star, mlad in večen, visi z

veje zlomljenega drevesa. Tistega, ki je kljuboval vsemu kot prijateljica današnje noči. Kljubuje, ker ve, da je tako prav. Hočem jo videti. Sova, oglasi se! Nemočen sem postal, kot vedno. Bodiva prijatelja, saj vam nisem storil ničesar! Nočem oditi ostajam. Vlegel se bom na pot, želim ležati na listju, hočem tvoje bližine. Svetloba me obliva, s celoto me zgrinja. Oglasi se! Pa ne tako, da bom moral z mesečeve svetlobe in sence drevesa. Kažem pravi, resnični obraz, kakršnega imam. Sprejmite me. Potem bom še prišel in potem ne bom več padal zaradi vas. Vaš hočem postati, zapolniti hočem tisti del, ki je začel manjkati, ko smo odšli, ko smo vas začeli uničevati in preganjati, ko smo vas zatajili, ko nam je neki bog porinil pamet v glavo. Ta dediščina nas boli, nekatere. Težka in boleča je. Prišel sem v ime nu nekaterih svojega rodu, da nam odpustite, čeprav ne vsem. Mislimo za vas, hočemo, da živite.

Hu-hu-huuu mi je zopet šel skozi glavo preko hrbta in nog. Vrnil se je v glavo. Tam je ostal, našel svoj prostor, živel. Oblikoval se je v resnico, rasel in se rodil. Mislil sem o njem. Pa najbolj to, da je moder, smiseln in edini. On pa je rotill naj ga sprejemem, razumem, upoštevam...

x x x

Čas je tonil, odnosov nismo spremenili. Od takrat sem samo od daleč slišal sovji hu-hu-huuu, ker nisem upal v njegovo bližino. Začeto poslanstvo so kljub dobremu začetku zmaličili oboji: "pametni" in neumni mojega rodu.

Potem me je zopet začelo gnati začeto. Odpravil sem se v prav tako noč. Mesec je s svetlobo ozadja stisnil senco na pot.

Začutil sem prelet mehkega ptiča. Sedel je. Spomnil sem se, da mi je takrat na koncu prizanesel. Še enkrat sem zaslišal očitajoči hu-hu-huuu. Samo enkrat. Otožen očitek mi je vrgla noč v uho; ostajal je sam in žalost je rezala s prizvoka nje-

gove tesnobe. Sam, brez svojih. Brez tistih, s katerimi je polnil svoj prostor. Vest se mi je pačila, notranjost je pakla v smradu razuma.

Veter me je pomiloval, ko mi je sušil vodo v očeh. Zaprl sem veke, nabrekle in utrujene. Sol je ostajala ob robovih, pekoča in spominjajoča na resnico.

Gozd in skalovje so postali možgani. Med njimi se preganja tisti divji hu-hu-huuu, ki sem ga nekoč slišal zares.

Sedaj je prijeten in lep, toliko bolj, ker je pozabljen in neznan, umrl hu-hu-huuu.

sr. Cuderman Zora

Zakaj kadimo ?

O kajenju, njegovih posledicah je bilo napisanih že nič koliko besed. Naj vas ponovno na kratko opozorimo.

Zakaj pravzaprav kadimo?

Večina na to vprašanje ne zna odgovoriti. Kako pa so postali sužnji nikotina, pa prav vsi dobro vedo. Znano je, da okus in aroma cigaretne dima čisto stopnjujeta kadičeve želje po cigaretah. Nekateri vedo povedati, da jih cigareta pomiri in da jim poveča čustveno ugodje. V prijetnem razpoloženju si človek prižge cigareto, da bi bilo še bolj prijetno, v neugodnem položaju oz. razpoloženju si človek prižge cigareto, da bi premagal tesnobo. Drugi zopet povedo, da jim cigareta zmanjšuje tremo, strah in druga neugodna stanja. Mladina pa kadi, da se "postavi" pred vrstniki in okolico, v kateri živi.

Kajenje opustiti bi bilo lažje, če poznamo njegovo škodljivost. Kadilci obolevajo pogosteje za naslednjimi boleznimi:

1. pljučni rak
2. pljučna obolenja (bronhitis, astma in druga)
3. obolenja srca in ožilja (motnje v ritmu srca, spremembe na ožilju)
4. obolenje želodca in dvanajsternika
5. pri hudih kadičih so opazne motnje vida (zaradi krčev malih arterij v mrežnici očesa)
6. nosečnice, ki kadijo, rodijo

od 150-250 gr lažje otroke kot nekadilke. Rodijo tudi 2-3 krat več nedonošenčkov.

7. pri močnem kajenju v času dojenja (preko 15), lahko zaznamo pri otroku zastrupitev z nikotinom.

Takoj pa moramo prenehati s kajenjem pri obolenjih srca in ožilja, zvišanem krvnem pritisku pljučnih obolenjih. Isto velja za bodoče mamice in mladoletnike.

Se je moč odvaditi kajenja?

Kadimo, ko pijemo kavo, ob branju, na sestankih, v službi itd. Take priložnosti nas h kajenju spodbujajo in je tako ta faktor močnejši kot narava, na katero pa zelo radi valimo krivdo.

Zadnja odločitev o prenehanju kajenja je odvisna od nas samih, od naše trdne volje. Zavedati se moramo, da odvajanje kajenja nikakor ne povzroča toliko težav, kot posledice, ki nastanejo po prekomernem kajenju.

Svetovalca svetovne zdravstvene organizacije prof. Fletcher in dr. Horn pravita: "Jasno je, da lahko pričnemo misliti na to, da bi opustili kajenje ob preprostem spoznanju kako škodljivo je kajenje."

Pomislite, zakaj kadite?

Imate dovolj trdne volje, da bi prenehali kaditi?

od Kustrle Franca

V marcu preteklega leta nas je zapustil dolgoletni delavec KUSTERLE FRANC. Spomin na lik dobrega delavca je še vedno živ. Naš kolektiv je globoko presunila vest o njegovi smrti. Imel je neozdravljivo bolezen, vendar nismo mogli doumeti tako naglega slovesa od vedrega in dobrosrčnega sodelavca. Spraševali smo se, ali smo mu morda dajali premalo priznanja za njegovo marljivo delo. Ali smo mu morda napravili krivico, ker smo pri volitvah v samoupravne organe često pozabili nanj. Morda pa se je v svoji skromnosti temu izmikal.

Pri nas je bil zaposlen od januarja 1974. Bil je dolgoletni član ZK. Od leta 1943 je bil v italijanski vojski in kasneje v JLA, kar pa žal uradno ni uveljavil za priznavanje delovne dobe.

Ni mu bilo dano, da bi užival srečne dni v svojem domu, katerega je dogradil tik pred smrtjo.

Njegova prerana smrt je povzročila preveliko bolečino nedoraslim sinovoma in ženi ter vsem sodelavcem, ki smo ga imeli radi.

V novembru bo izšel zbornik Prazniki slovenskih občin, posvečen 30. obletnici zmage nad fašizmom in 30. obletnici osvoboditve naše domovine.

Zbornik izdaja Skupnost slovenskih občin. Obsega poljudnostrokoven opis vseh dogodkov, ki so bili izbrani za občinske praznike in praznik mesta Ljubljane, avtorji pa so po svoji presoji vtkali v opisovanje tudi dogajanja pred dogodki in po njih ter dali s tem širši vpogled v zgodovino našega revolucionarnega gibanja in narodnoosvobodilne borbe.

To je prva publikacija pri nas, v kateri bodo predstavljene vse slovenske občine skozi dogodke posebnega pomena, ki so bili izbrani za občinske praznike in tudi prva, ki na tak način obravnava in osvetljuje del naše revolucionarne zgodovine in s tem daje bogat prispevek k oživiljanju tradicij narodnoosvobodil-

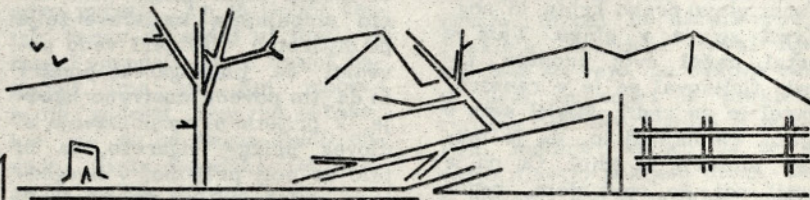
nega boja in revolucionarnega delavskega gibanja.

Zbornik je bil izbran med tiste publikacije v letošnjem jubilejnem letu, ki bodo imele posvetilo, da so izdane v počastitev 30. obletnice osvoboditve. Imel bo format 22 x 22 cm in bo obsegal 200 strani.

Delovnim organizacijam, krajevnim skupnostim, družbenopolitičnim organizacijam in drugim naj bi služil še posebej kot spominsko darilo zaslužnim delavcem, delegatom idr. ob raznih spominskih, jubilejnih in podobnih priložnostih.

Prednaročniška cena zbornika je 100,- din, prednaročila pa sprejemamo do 10. novembra 1975 na naslov: Skupnost slovenskih občin, Ljubljana, Cankarjeva c. 5, žiro račun št. 50101-678-48155.

V pričakovanju vašega naročila vas tovariško pozdravljamo.

— Zena, prihodnje leto ti bom za rojstni dan podaril zlate ušane.
— Kaj pa letos?
— Luknjice v ušesih.

— Takšen si kot dinar stoletnik. Videti si krepek, zaležeš pa bolj malo...

— Kaj pa kuhaš, Ančka, ko je vse tako drago?
— Tisto, kar ni drago!
— Kaj pa je to?
— Mula!

— Tone s kakšno kosilnico kosiš? Na bencin ali elektriko?
— S tisto na moč!

— Tone, daš ti vso plačo ženi?
— Vso! Obdržim si denar samo za cigarete, kavo, vino, gostilno pa še kakšen izlet v inozemstvo!

— V naši hiši sem gospodar jaz!
— Kaj pa žena?
— Žena pa samo ukazuje!

LJUBEZEN PA TAKA

— Draga, ljubim te kot sončni vzhod!
— Verjamem, saj takrat vedno še spiš.

NA SODIŠČU

— Nerazumljivo! Kako ste mogli zavoziti miličniku naravnost v prsa?
— Sama ne vem. Razprostri je roke, meni je bil pa tudi všeč.

SORODSTVO

Nadka pride na obisk k prijateljici, pri kateri najde obiskovalca.

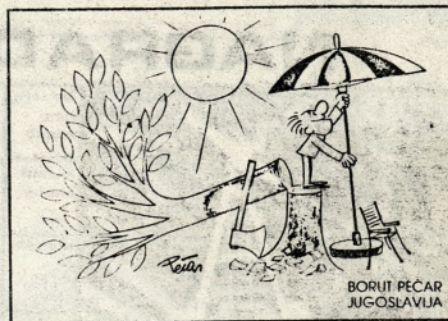
»Moj bratranec Janez.« ji ga predstavi prijateljica.

»O, saj se že pozna. Pred pol leta je bil moj bratranec.«

ATOMSKA NAGLICA

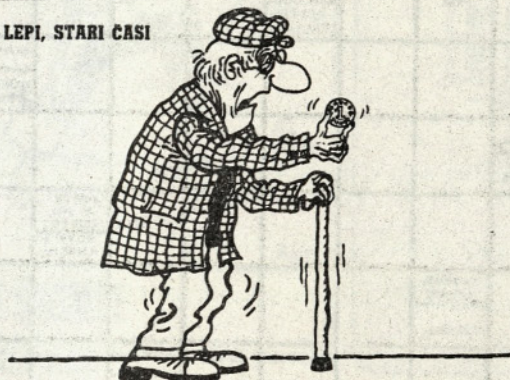
— Če se bo službeno potovanja kaj zavleklo, ženka, ti bom poslal telegram.

— Ni treba, možek. Sem ga že našla v tvojem žepu.

BORUT PEČAR
JUGOSLAVIJA

LEPI, STARI ČASI

— Se še spominjaš, starina dinar, kakšna korenjaka sva bila pred sto leti?!...

BREZ BESED

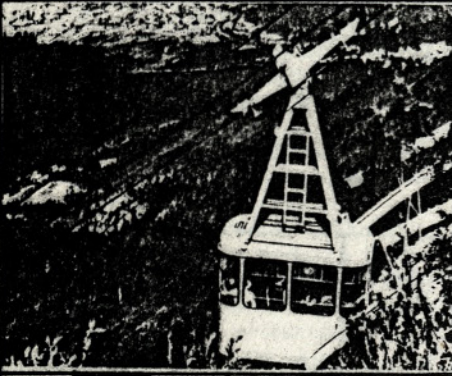

— Zakaj bi pa radi sama grčava polena?
— Zaradi prihranka, kor bi se že pri cepljenju polen do-dobra segrel...

— No, kar je bilo, je bilo! Zdaj pa mi odstopite moj prostor.

Izdaja delavski svet GG Bled, ureja uredniški odbor: odgovorni urednik Konc Janez, dipl. pravnik, tehnični urednik Lakota Franc, ter člani: Veber Ivan, dipl. ing., Podlogar Jože, Golob Emil, dipl. ing., Lapuh Nikolaj, Zupan Metka, Reš Janez, Ing., Cvetek Franc

NAGRADNA KRIŽANKA

SESTAVIL JURE RAKUŠ		ZAZNAVANJE ČESA		HUD PREHLAD		ODIRANJE		TUJI PREDLOG		IGRALKA TKAČEVA		DEL OBRAZA		11. ČRKA		ŽENSKO IME		DALJŠE ODBOJE		PEVEC BOONE	
		RA ZMIŠ LJANJE																STANE PERIN			
		PRIPRAVA ZA SPUST LJUDI												DESKA PREŠER PESEM				GORSKI REŠČOLN			
		SEV ŽAR								1. ČRKA ZBOR TREH PEVCEV		POLITIČ. ZATOČIŠ. OLIVERA KATARINA								STRUPE* NA SOL	
VOKAL																					
JANKO MEŽAL		...HOTEL TOPLICE SVETIŠ. HRAM		RESEV VOJ SLUŽ.				SLOVEN. LETOVI ŠČE		STARA MAMA PRISLOV								EDVIN CEZAR TOVARNA V GOR. RADGONI			
SOVIJET ASTRON.						POD		RIŽEVO ŽGANJE PLAST TERCIANA						TOVAR. V METLIKI ZADNJA ČRKA							
UČENJAK												HOTENJE GORA NA PRIMOR.									
MOŠKO IME				OSEBA IZ MITOL. REKA V ANGLIJI										VOJAŠ. PRATE Ž							
SOZVOČJE										14. ČRKA		OTOK V TTI OCEANU REKA V AMERIKI						PREDLOG PREBIV. IRANA			
POČON ZIVALI		PREDMET				CANKAR JUNK SOGLAS.								IZR. Ž.IME		PREDPONA V TUJKAH 21. ČRKA					
SAMOGLASNIK		DEL TV. PRIKLJ. OTOK NA DONAVI								BRV JAPON.								AVT. OZ. LIBAN. RADIJ			
18. ČRKA		UPRÁVIT.																			
MINERAL								AFRISKO JEZERO								ITALIJ. TV KLADA					
DLAN								PRVA ČRKA AZBOKA				GORA V SRBIJI BOGIN ŽIVLJ.									
RAUL								AJD										IMETNIK		NEMOR. DOGODEK	
AVT. OZ. AVSTR.		KALIJ						DALM. Ž.IME VZVIŠ. PESEM						MOŠKO IME							
PREDLOG		SRBSKO M.IME		MEJNI PREGLED		VOKAL MAĐŽ. Ž.IME PESTNER		LJUDSKI ODBOR						SOLM. ZLOG BORBENIK				KOROŠKA NIKE LJ			
HUMOR. ERŽIŠNIK				TOVAR. V CETINJU TOMCOV AVTO						PRIMIT OROŽJE		NAŠA REPUB. PETER ERŽEN									
3. VOKAL		LJUBEŽ. PESNIK GEOGR. KLUB						ZNAK ZA ALUMINIJ OČE				REKA V ITALIJI PREMIK				TEKST. INDUSTRI					
ZAJMEK		ITAL. MESTO ARABS. ŽREHEC						MAĐŽAR ORANJE								DUŠIK AVT. OZ. REKE		NEMČ. KARDELJ EDVARD			
		ŽENSKO IME				KOPNO V MOR. (MN.)						HOTEL V KRANJSKI GORI									
OSEM. OSMICA						OBER														KOLO	

Rešitve pošljite na naslov: Gozdno gospodarstvo Bled, Ljubljanska 19, 64260 Bled, Uredniški odbor "Preseki"

Nagrade: I. 50,- din, II. 30,- din, III. 20,- din